

ቀቲሎ	ገድሎ	ቀቲሎሙ	ገድለው
ቀቲላ	ገድላ	ቀቲሎን	ገድለው
ቀቲለከ	ገድለኸ	ቀቲለከሙ	ገድላችኹ
ቀቲለኪ	ገድለኪ	ቀቲለከን	ገድላችኹ
ቀቲልዩ	ገድዩ	ቀቲለነ	ገድለን

ዝርዝር ርባታ

ውእቱ	ቀቲሎሁ	ገድሎት	ቀቲሎሆሙ	ገድሏቸው
	ቀቲሎሃ	ገድሏት	ቀቲሎሆን	ገድሏቸው
	ቀቲሎከ	ገድሎኸ	ቀቲሎከሙ	ገድሏችኹ
	ቀቲሎኪ	ገድሎኪ	ቀቲሎከን	ገድሏችኹ
	ቀቲሎዩ/ኒ/	ገድሎኚ	ቀቲሎነ	ገድሎን

የውእቱን መንገድ ተከተል

እሙንቱ	ቀቲሎሙሁ		ቀቲሎሙሆሙ		
	ቀቲሎሙሃ		ቀቲሎሙሆን		
	ቀቲሎሙከ		ቀቲሎሙክሙ		
	ቀቲሎሙኪ		ቀቲሎሙክን		
	ቀቲሎሙኒ		ቀቲሎሙነ		
ይእቲ	ቀቲላሁ	ቀቲላሆሙ	እማንቱ	ቀቲሎንሁ	ቀቲሎንሆሙ
	ቀቲላሃ	ቀቲላሆን		ቀቲሎንሃ	ቀቲሎንሆን
	ቀቲላከ	ቀቲላክሙ		ቀቲሎንከ	ቀቲሎንክሙ
	ቀቲላኪ	ቀቲላክን		ቀቲሎንኪ	ቀቲሎንክን
	ቀቲላኒ	ቀቲላነ		ቀቲሎንኒ	ቀቲሎሙነ
አንተ	ቀቲለከሁ	ቀቲለከሆሙ	አንትሙ	ቀቲለክሙሁ	ቀቲለክሙሆሙ
	ቀቲለከሃ	ቀቲለከሆን		ቀቲለክሙሃ	ቀቲለክሙሆን
--	--			--	--
--	--			--	--
	ቀቲለከኒ	ቀቲለከነ		ቀቲለክሙኒ	ቀቲለክሙነ
አንቲ	ቀቲለኪሁ	ቀቲለኪሆሙ	አንትን	ቀቲላክንሁ	ቀቲላክንሆሙ
	ቀቲለኪሃ	ቀቲለኪሆን		ቀቲለክንሃ	ቀቲላክንሆን
--	--			--	--
--	--			--	--
	ቀቲለኪኒ	ቀቲለኪነ		ቀቲላክንኒ	ቀቲላክንነ

ለጎ	ቀቲልየሁ	ቀቲልየሆሙ	ንሕጎ	ቀቲለነሁ	ቀቲለነሆሙ
	ቀቲልየሃ	ቀቲለየሆን		ቀቲለነሃ	ቀቲለነሆን
	ቀቲለየከ	ቀቲልየከሙ		ቀቲለነከ	ቀቲለነከሙ
	ቀቲልየኪ	ቀቲልየክን		ቀቲልነኪ	ቀቲለነክን

--

--

--

--

ምሳሌ ነቢሮ ተንሥኦ --- ተቀምጦ ተነሣ
 ቀቲሎ አምሠጠ--- ገድሎ አመለጠ
 ቀዊመከ ዘምር --- ቁመኸ ዘምር
 ሰጊድየ እጼሊ -- ሰግጄ እጸልያለኸ

አዛምድ / አስተጻምር / አስተዛምድ/

፩. ገደረ <u>ቀዲሶ</u> ኪያሃ	ሀ. ዘንድ አንቀጽ
፪. መዊትሰ <u>ኢትመውት</u> አላ ተሐመም	ለ. ካልኣይ አንቀጽ
፫. ወእንዘ <u>ይወርድ</u> እምደብር ተለውዎ ሰብእ ብዙኃን	ሐ. ቀዳማይ አንቀጽ
፬. ዑቅ <u>ኢትንግር</u> ወኢለመኑሂ	መ. ቀዳማይ አንቀጽ
፭. <u>ወቀሪባ</u> ሰገደት ሎቱ አንዝ ትብል እግዚአ አድነነኒ	ሠ. ዘንድ አንቀጽ
፮. <u>ይኩንኪ</u> / <u>ይኹንኸ</u> / በከመ ተአመንኪ	ረ. ንዑስ አንቀጽ
፯. <u>ወትወልድ</u> ወልደ ወትሰምዮ ሰም ኢየሱስሃ	ሰ. ሶዝ አንቀጽ
፰. <u>ወተንሂኦ</u> ዮሴፍ እምንዋሙ በከመ አዘዞ መልአከ	
፱. እግዚአብሔር ክስት <u>ንብረትየ</u> / ነበረ--ተቀመጠ/ ወተንሥኦትየ	

ወደ ግእዝ ለውጥ / ወልጥ ገበ ልሳነ ግእዝ/

- ፩ አምላኬን ዘወትር ማመስገን እፈልጋለኸ።
- ፪ አምላክ ሆይ ሥራየን አትየው በቸርነትኸ አስበኝ እንጂ።
- ፫ እናትና አባትኸን አክብር።
- ፬ ወደፊተና እንዳትገቡ ተግታችኹ ጸልዩ።
- ፭ ማርያምስ የማይቀሟትን በጎ እድል መረጠች።
- ፮ ትጉን ሰው ከማውራት መሥራትን ይመርጣል።
- ፯ መጽሐፍ ከማንበብ የሚሻል ዙረት የለም።
- ፰ መግደላችኹ ታወቀባችኹ።
- ፱ ሥጋውን በልቶ ደሙን ጠጥቶ የተገኘ ሰው እንዴት የተባረከ ነው።
- ፲ አይሁድ አምላካቸውን ሰቀሉ።

፲፩ ማርያም እናታችን ክርስቶስን ወለደችው።

፲፪ እስኪ ዝም በሉ በሀሜት አትግደሏቸው።

፲፫ ግብዣችን እንኹን ይልቁንስ ትሐቶች እንኹንና በምግባር እንታነጽ ወገኖች።

፲፬ ንይልን እስክናገኝ ድረስ በሃይማኖታችን እንጽና።

፲፭ ቁሜ እጸልያለኹ / እጼሊ/

I ምላሪ ለእሉ መካናት እለ አልበሙ ቃላት / የሚከተሉትን ባዶ ቦታዎች መላ
 ውሐቱ ቀዳማይ/ነላፊ፤ አፍራሺ፤ ካልኣይ/የትንቢት፤ አፍራሺ፤ ትዕዛዝ፤ አፍራሺ
 ውሐቱ ቀተለ ኢቀተለ ይቀትል ኢይቀትል ይቅትል ኢይቅትል
 ይእቲ ---- ኢቀተለት ---- ቅትትል ኢትቅትል
 አንተ ቀተልክ ኢቀተልክ ትቀትል ኢትቀትል ---- ኢትቅትል
 አንቲ --- --- --- ቅትሊ ኢትቅትሊ
 አነ ቀተልኩ ኢቀተልኩ አቀትል ኢይቀትል ---- ኢይቅትል
 ውሐቶሙ ---- ---- ---- ኢይቀትሉ ይቅትሉ ----
 ውሐቶን ቀተላ ኢቀተላ ይቀትላ ---- ይቀትላ ኢይቅትላ
 አንትሙ ቀተልክሙ ----- ---- ኢትቀትሉ ትቅትሉ ኢትቅትሉ
 አንትን ----- ኢቀተልክን ትቀትላ ኢትቀትላ ትቅትላ ኢትቅትላ
 ንሕነ ቀተልነ ኢቀተልነ ----- ኢንቀትል ንቅትል -----

II የሚከተሉትን ግሶች በዐቢይ እርባታ በዐሥሩ መራሕያን አርባ።

ቀደስ፤ አእመረ፤ ነጻረ፤ ሐረ፤ ቆመ፤ ገብረ፤ ተንበለ፤ ሤመ

III ቀደስ የሚለውን ግስ እየተጠቀምክ በእምስቱ አዕማድ አርባ

፪.፳፱. የዐቢይ አንቀጽ እርባታን መንገድ በቀተለ ስንመለከት

፩. ውሐቱ	ቀተለ	እርሱ ገደለ	ውሐቱ	ቀተለኪ	ቀተለክሙ
	ቀተሉ	እርሱ ገደለው		ቀተለኒ	ቀተለክን
	ቀተላ	እርሱ ገደላት		ቀተሎሙ	ቀተለነ
	ቀተለክ	እርሱ ገደለኸ		ቀተሎን	
	ይቀትል	እርሱ ይገድላል		ይቀትለኪ	ይቀትለክሙ
	ይቀትሉ	እርሱ ይገድለዋል		ይቀትለኒ	ይቀትለክን
	ይቀትላ	እርሱ ይገድላታል		ይቀትሎሙ	ይቀትለነ
	ይቀትለክ	እርሱ ይገድልኻል		ይቀትሎን	

፪. ይእቲ	ቀተለት	ገደለች	ይእቲ	ትቀትል	ትገድላለች
	ቀተለቶ	ገደለችው		ትቀትሎ	ትገድለዋለች
	ቀተለታ	ገደለችት		ትቀትላ	ትገድላታለች
	ቀተለተከ	ገደለችክ		ትቀትለከ	ትገድልካለች
	ቀተለተኪ	ገደለችኪ		ትቀትለኪ	ትገድልኸለች
	ቀተለተኒ	ገደለችኒ		ትቀትለኒ	ትገድለኛለች
	ቀተለቶሙ	ገደለችቸው		ትቀትሎሙ	ትገድላቸዋለች
	ቀተሎቶን	ገደለችቸው / ለሴት/		ትቀትሎን	ትገድላቸዋለች/ለሴት
	ቀተለተክሙ	ገደለችችኩ		ትቀትለክሙ	ትገድላችኋለች
	ቀተለተክን	ገደለችችኩ/ለሴት/		ትቀትለተክን	ትገድላችኋለች
	ቀተለተነ	ገደለችን		ትቀትለነ	ትገድለናለች
፫. አንተ	ቀተልከ	ገደልክ	አንተ	ትቀትል	ትገድላለክ
	ቀተልኮ	ገደልኸው		ትቀትሎ	ትገድለዋክ
	ቀተልካ	ገደልኻት		ትቀትላ	ትገድላታለክ
	--	--		--	--
	ቀተልከኒ	ገደልኸኝ		ትቀትለኒ	ትገድለኛለክ
	ቀተልኮሙ	ገደልኻቸው		ትቀትሎሙ	ትገድላቸዋለክ
	ቀተልኮን	ገደልኻቸው			
	--	--		--	--
	ቀተልከነ	ገደልኸን		ትቀትለነ	ትገድለናለክ
፬. አንቲ	ቀትልኪ	ገደልኪ	አንቲ	ትቀትሊ	ትገድያለኪ
	ቀተልኪዮ	ገደልኪው		ትቀትሊዮ	ትገድይዋለኪ
	ቀተልኪያ	ገደልኻት		ትቀትሊያ	ትገድያታለኪ
	ቀተልኪኒ	ገደልኪኝ		ትቀትሊኒ	ትገድይልኛለኪ
	ቀተልኪዮሙ	ገደልኻቸው		ትቀትሊዮሙ	ትገድያቸዋለኪ
	ቀተልኪዮን	ገደልኻቸው		ትቀትሊዮን	ትገድያቸዋለኪ
	ቀተልኪነ	ገደልኪን		ትቀትሊነ	ትገድይናለኪ
፭. አነ	ቀተልኩ	ገደልኩ	አነ	አቀትል	
	ቀተልክዎ	ገደልኩት		አቀትሎ	
	ቀተልክዋ	ገደልኪት		አቀትላ	
	ቀተልኩከ	ገደልኩክ		አቀትለከ	

ቀተልኩኪ	ገደልኹሺ	እቀትለኪ
ቀተልክዎሙ	ገደልኳቸው	እቀትለሙ
ቀተልክዎን	ገደልኳቸው	እቀትለን
ቀተልኩክሙ	ገደልኳችኹ	እቀትለክሙ
ቀተልኩክን	ገደልኳችኹ	እቀትለክን

ከዚህ በታች ያሉትን ከላይ በተሠራው መሠረት ሙሉ

ውስቶሙ	ቀተሉ	ውስቶሙ	ይቀትሉ
	ቀተልዎ		ይቀትልዎ
	ቀተልዋ		ይቀትልዋ
	ቀተሉከ		ይቀትሉከ
	ቀተልዎን		ይቀትሉኪ
	ቀተሉን		ይቀትሉኒ
	ቀተልዎሙ		ይቀትልዎን
	ቀተሉክሙ		ይቀትሉክሙ
	ቀተሉክን		ይቀትሉክን
	ቀተሉን		ይቀትሉን
ውስቶን	ቀተላ	ውስቶን	ይቅትላ
	ቀተላሁ		ይቅትላሁ
	ቀተላሃ		ይቅትላሃ
	ቀተላከ		ይቅትላከ
	ቀተላኪ		ይቅትላኪ
	ቀተላሆሙ		ይቅትላኒ
	ቀተላሆን		ይቅትላሆን
	ቀተላክሙ		ይቅትላክሙ
	ቀተላክን		ይቅትላክን
	ቀተላን		ይቅትላን
እንትሙ	ቀተልክሙ	እንትሙ	ትቀትሉ
	ቀተልክምዎ		ትቀትልዎ
	ቀተልክምዋ		ትቀትልዋ

	ቀተልክሙን		
	ትቀትሉን		
አንትን	ቀተልክን	አንትን	ትቀትላ
	ቀተልክናሁ		ትቀትላሁ
	ቀተልክናሃ		ትቀትላሃ
	ቀተልክናነ		ትቀትላነ
ንሕነ	ቀተልነ	ንሕነ	ንቀትል
	ቀተለናሁ፣ ቀተልና		ንቀትሎ
	ቀተልናሃ		ንቀትላ
	ቀተልናከ		ንቅትለከ
	ቀተልናኪ		ንቀትለኪ
	ቀተለናሆሙ		ንቀትሎሙ
	ቀተልናሆን		ንቅትሎን
	ቀተልናከሙ		ንቅትለከሙ
	ቀተልናከን		ንቅትለከን

አዕማድ / ምስለዎች/

አምስት አዕማድ የሚባሉት የሚከተሉት ናቸው፡፡

ሀ. ቀተለ / አድራጊ/	ገደለ
ለ. አቅትለ / አስደራጊ/	አጋደለ
ሐ. አስተቃተለ/ አደራራጊ/	አገዳደለ
መ. ተቀትለ / ተደራጊ/	ተገደለ
ሠ. ተቃተለ / ተደራራጊ/	ተገዳደለ

ከ መ እና ከ ሠ በስተቀር ሌሎቹ ገቢር / የሚለቡ/ አናቅጽ ናቸው፡፡

የአዕማድ መለስተኛ ርባታ በዐሥሩ መራሕያን፡-

ውእቱ	ቀተለ	ይቀትል	ይቅትል	ይቅትል
	አቅተለ	ያቀትል	ያቅትል	ያቅትል
	አስተቃተለ	ያስተቃትል	ያስተቃትል	ያስተቃትል
	ተቀትለ	ይትቀተል	ይትቀተል	ይትቀተል
	ተቃተለ	ይትቃተል	ይትቃተል	ይትቃተል

ውእቶሙ	ቀተሉ	ይቅትሉ	ይቅትሉ	ይቅትሉ
	እቅተሉ	ያቅትሉ	ያቅትሉ	ያቅትሉ
	እስተቃተሉ	ያስተቃትሉ	ያስተቃትሉ	ያስተቃትሉ
	ተቀትሉ	ይትቀተሉ	ይትቀተሉ	ይትቀተሉ
	ተቃተሉ	ይትቃተሉ	ይትቃተሉ	ይትቃተሉ

ሌሎችንም መራሕያን በዚኹ መልክዕ አርባ።

የአዕማድ ቦዝ አንቀጽ

ውእቱ	ቀቲሎ/ ገድሎ/ ፤	አቅቲሎ/ አጋድሎ/ ፤	እስተቃቲሎ/ አገዳድሎ/ ፤		
	ተቀቲሎ/ ተገድሎ/ ፤	ተቃቲሎ/ ተጋድሎ/			
ይእቲ	ቀቲላ	አቅቲላ	እስተቃቲላ	ተቀቲላ	ተቃቲላ
አንተ	ቀቲለከ	አቅቲለከ	እስተቃቲለከ	ተቀቲለከ	ተቃቲለከ
አንቲ	ቀቲለኪ	አቅቲለኪ	እስተቃቲለኪ	ተቀቲለኪ	ተቃቲለኪ
እነ	ቀቲልዩ	አቅቲልዩ	እስተቃቲልዩ	ተቀቲልዩ	ተቃቲልዩ
እሙንቱ	ቀቲሎሙ	አቅቲሎሙ	እስተቃቲሎሙ	ተቀቲሎሙ	ተቃቲሎሙ
እማንቱ	ቀቲሎን	አቅቲሎን	እስተቃቲሎን	ተቀቲሎን	ተቃቲሎን
አንትሙ	ቀቲለከሙ	አቅቲለከሙ	እስተቃቲለከሙ	ተቀቲለከሙ	ተቃቲለከሙ
አንትን	ቀቲለከን	አቅቲለከን	እስተቃቲለከን	ተቀቲለከን	ተቃቲለከን
ነሕነ	ቀቲለነ	አቅቲለነ	እስተቃቲለነ	ተቅቲለነ	ተቃቲለነ

የግስ አገባብ / አወራረድ/ እንዴት እንደሚመስል በፊት ተመልክተናል። ለምሳሌ ያኽል ደግሞ ከ፩ቱ አዕማድ አቅትለ የሚለውን እንይ

- አቅተለ = አስገደለ / ቀዳማይ/
- ያቅትል = ያስገድላል / ካልኣይ/
- ያቅትል = ያስገድል ዘንድ / ዘንድ አንቀጽ/
- ያቅትል = ያስገድል / ትዕዛዝ/
- አቅታሊ = አስገዳዩ / የሚያስገድል/
- አቅታልያን = አስገዳዮች / የሚያስገድሉ
- አቅታሊት = አስገዳዩ / የምታስገድል
- አቅታልያት = አስገዳዮች / የሚያስገድሉ
- አቅቲሎ = አስገድሎ
- አቅቲላ = አስገድላ

፪.፱. የዐቢይ አንቀጽ ርባታ

በቀዳማይ አንቀጽ /Past tense /

፩. ውሕቱ - ቀተለ ገደለ -

He killed - እሱ ገደለ

አኅ	- I ቀተለኒ	- He killed me - ገደለኝ
አንተ	- You ቀተለክ	- He killed you - ገደለኽ
አንቲ	- You ቀተለኪ	- He killed you - ገደለሽ
አንትሙ	- You ቀተለክሙ	- He killed you - ገደላችኑ
አንትን	- You ቀተለክን	- He killed you - ገደላችኑ
ንሕነ	- we ቀተለን	- He killed us - ገደለን
ውሕቱ	- He ቀተሉ	- He killed him - ገደለው
ይሕቲ	- She ቀተላ	- He killed her - ገደላት
ውእቶሙ	- They ቀተሉሙ	- He killed them - ገደላቸው
ውእቶን	- They ቀተሉን	- He killed them - ገደላቸው

ማስታወሻ:- በአማርኛ «ሀ» ከ፡ ኸ እየሆነ ያገለግላል። ይኸ ደግሞ የድምጽ ለውጥን ሲያሳይ መሠረታዊው የግእዝ ከ ወደ ኸ /Spiratized/ እና ሀ መለ ወጡ ነው። ኸ የሚባል ድምጽ በግእዝ የለም። በአንደኛ መደብ ብዙ ቁጥር «ንሕነ» /we/ «አኛ» ደግሞ አማርኛው የግእዙን «ኅ» ሲፈልግ እንዳለ አንዳንዴም ወደ «ን» ለውጦት እናገኛለን። እንደተናጋሪው። ምሳሌ:- ቀተለን ገደለን/ ገደለን። «ን» እንደ አዲስ አበባ አማርኛ፤ «ኅ» ደግሞ እንደ ጎንደር አማርኛ። ትግርኛም የግእዙን «ኅ» ወደ «ና» «ለውጦ» ይጠቀምበታል። ምሳሌ ሀገርን ሀገራችን ሀገርና/በትግርኛ።

፪. ይሕቲ - ቀተለት	- she killed	- እሷ ገደለች
ቀተለተኒ	- she killed me	- ገደለችኝ
ቀተለተክ	- she killed you	- ገደለችኽ
ቀተለተኪ	- she killed you	- ገደለችሽ
ቀተለተክሙ	- she killed you	- ገደለችችኑ
ቀተለተክን	- she killed you	- ገደለችችኑ/ለሌቶች/
ቀተለተን	- she killed us	- ገደለችን
ቀተለቶ	- she killed him	- ገደለችው

ቀተለታ	-	she killed her	-	ገደለችት
ቀተለቶሙ	-	she killed them	-	ገደለችቸው
ቀተለቶን	-	she killed them	-	ገደለችቸው
፫. አንተ - ቀተልክ	-	you killed	-	ገደልኽ
ቀተልክኒ	-	you killed me-	-	ገደልኸኒ
ቀተልክን	-	you killed us -	-	ገደልክን
ቀተልኩ	-	you killed him	-	ገደልኩው
ቀተልካ	-	you killed her-	-	ገደልኸት
ቀተልኩሙ	-	you killed them	-	ገደልካቸው
ቀተልኩን	-	you killed them	-	ገደልካቸው
፬. አንቲ - ቀተልኪ	-	you killed	-	ገደልኪ
ቀተልኪኒ	-	you killed me-	-	ገደልኸኒ
ቀተልኪን	-	you killed us -	-	ገደልኪን
ቀተልኪዮሙ	-	you killed them	-	ገደልኸቸው
ቀተልኪዮን	-	you killed them	-	ገደልኸቸው
፭. በልማድ /በድምጽ ለውጥ ቀተልኪኒ ቀተልክኒ ኪ ክ/ኪ ሽ:: ኒ/ግእዝ/ ኒ/ኝ/ አማርኛ/				

፮. አነ - ቀተልኩ	-	-	-	ገደልኸ
ቀተለኩክ	-	I killed you	-	ገደለኸኽ
ቀተለኩኪ	-	I killed you	-	ገደልኸኪ
ቀተለኩክሙ	-	I killed you	-	ገደልካቸው
ቀተልኩክን	-	I killed you	-	ገደልኪቸው
ቀተልክዎ	-	I killed him	-	ገደልኩት
ቀተልክዋ	-	I killed her	-	ገደልኪት
ቀተልክዎሙ	-	I killed them	-	ገደልኪቸው
ቀተልክዎን	-	I killed them	-	ገደልኪቸው

ማታወሻ፤ «-----» የሚያመለክትው በቋንቋ ሥርዐት ውስጥ ቃሉ ቢባል ወይም ሊጻፍ ቢችል እንኳን ትርጉም የማይለጥ መሆኑን ነው። ምሳሌ፡- ቀተልኩ / ገደልኩ/ እንጂ ራሴን ገደልኩ ለማለት ቀተለኩኒ /ቀተልኩ ኪያየ ራሴን ገደልኩ እንጂ/ አለመባሉን ያስታውሳል።

ቀዳማይ

፩. ውእቶሙ

ቀተሉ	ገደሉ	ውእቶሙ	ይቀትሉ	ይገድላሉ
	They killed			They kill/will kill
ቀተልዎ	ገደሉት		ይቀትልዎ	ይገድሉታል
	They killed him			They kill/will kill him
ቀተልዋ	ገደሏት		ይቀትልዋ	ይገድሏታል
	They killed her			They kill/will kill her
ቀተሉከ	ገደሉኸ		ይቀትሉከ	ይገድሉኸል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተሉኪ	ገደሉኸ		ይቀትሉኪ	ይገድሉኸል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተሉኒ	ገደሉኒ		ይቀትሉኒ	ይገድሉኛል
	They killed me			They kill/will kill me
ቀተልዎሙ	ገደሏቸው		ይቀትልዎሙ	ይገድሏቸዋል
	They killed them			They kill/will kill them
ቀተሉክሙ	ገደሏችሁ		ይቀትሉክሙ	ይገድሏችኋል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተሉክን	ገደሏችኩ		ይቀትሉክን	ይገድሏችኋል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተሉን	ገደሉን		ይቀትሉን	ይገድሉናል
	They killed us			They kill/will kill us

፪. ውእቶን

ቀተላ	ገደሉ	ውእቶን	ይቀትላ	ይገድላሉ
	They killed			They kill/will kill
ቀተላሁ	ገደሉት		ይቀትላሁ	ይገድሉታል
	They killed him			They kill/will kill him
ቀተላሃ	ገደሏት		ይቀትላሃ	ይገድሏታል
	They killed her			They kill/will kill her
ቀተላከ	ገደሉኸ	ይቀትላከ		ይገድሉኸል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተላኪ	ገደሉኸ	ይቀትላኪ		ይገድሉኸል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተላሆኒ	ገደሉኒ	ይቀትላኒ		ይገድሉኛል
	They killed me			They kill/will kill me

ቀተላሆን	ገደሏቸው		ይቀትላሆን	ይገድሏቸዋል
	They killed them			They kill/will kill them
ቀተላክሙ	ገደሏችሁ		ይቀትላክሙ	ይገድሏችኋል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተላክን	ገደሏችኑ		ይቀትላክን	ይገድሏችኋል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተላን	ገደሉን		ይቀትላን	ይገድሉናል
	They killed us			They kill/will kill us
አንትሙ				
ቀተልክሙ	ገደላችሁ	አንተሙ	ትቀትሉ	ትገድላላችኑ
	You killed			you kill/will kill
ቀተልክምዎ	ገደላችኑት		ትቀትልዎ	ትገድሉታላችኑ
	You killed him			you kill/will kill him
ቀተልክምዋ	ገደላችኋት		ትቀትልዋ	ትገድሏታላችኑ
	You killed her			you kill/will kill her
ቀተልክሙን	ገደላችኑን		ትቀትሉን	ትገድሉናላችኑ
	You killed us			you kill/will kill us
አንትን				
ቀተልክን	ገደላችኑ	አንትን	ትቀትላ	ትገድላላችሁ
	You killed			you kill/will kill
ቀተልክናሁ	ገደላችኑት		ትቀትላሁ	ትገድሉታላችኑ
	You killed him			you kill/will kill him
ቀተልክናሃ	ገደላችኋት		ትቀትላሃ	ትገድሏታላችኑ
	You killed her			you kill/will kill her
ቀተልክናን	ገደላችኑን		ትቀትላን	ትገድሉናላችኑ
	You killed us			you kill / will kill us
ንሕን				
ቀተልን	ገደልን	ንሕን	ንቀትል	እንገድላለን
	We killed			we kill /will kill
ቀተልናሁ	ገደልንሁ		ንቀትሉ	እንገድለዋለን
	We killed him			we kill /will kill him
ቀተልናሃ	ገደልናት		ንቀትላ	እንገድላታለን
	We killed her			we kill /will kill her
ቀተልናከ	ገደልንክ		ንቀትለከ	እንገድልኻለን
	We killed you			we kill /will kill you

ቀተልናኪ	ገደልንሺ	ንቀትለኪ	እንገድልሻለን
	We killed you		we kill /will kill you
ቀተልናሆሙ	ገደልናችሁ	ንቀትሉን	እንገድላችዋለን
	We killed them		we kill /will kill them
ቀተልናክሙ	ገደልናችሁ	ንቀትለክሙ	እንገድላችኋለን
	We killed you		we kill /will kill you
ቀተልናክን	ገደልናችሁ	ንቀትለክን	እንገድላችኋለን
	We killed you		we kill /will kill you

፪.፱.፩. “ይቤ” ---አለ/ “He said”

የዚህ ግስ አካሄድ ከሌሎች ግሶች አካሄድ ጥቂት ለየት ይላል። ልዩነቱም የቀዳማይ /የገላፊ/ መልክዕ ሳይኖረው ትርጉሙ ገላፊ መሆኑ ነው። ከሥምንቱ የግስ አርእስት ጋር አለመመሳሰልነት ስላለው ነው። የሚጀምረውም በሳድስ ነው፤ “ይ” ይላል። የሚጨርሰውም በገምስ ነው “ቤ” ይላል በአጠቃላይ “ይቤ” ሲል ካልካይ አንቀጽ ይመስላል።

ይቤ እግዚአብሔር በኦሪት “አክብር አባክ ወእመክ”
 / እግዚአብሔር በኦሪት “እናትና አባትኸን አክብር” አለ/
 ይቤ ክርስቶስ “ተፋቀሩ በበየናቲክሙ”
 ትቤ ማርያም “ገድግ ሎሙ ገጢአቶሙ”
 ትቤ ብእሲተ እግዚኦ “ነዐ ስክብ ምስሌየ”
 አንተ ትቤ “እወ፣ እወ፣ ወእነ እቤ “አኮ አኮ”
 አንተ ትቤ ሖርኩ ገበ ብሔርየ ወእነ እቤ “መጸእኩ እምብሔርየ”
 አንቲ ትቤሊ “ነዐ ገቤየ እስመ አነ እምክ ዘወለድኩክ”
 አንቲ ትቤ “ዘአንበበ ተአምርየ ይድገን”

ወእቶሙ ይቤሉ “አንተ ኮንክ ረድኡ ሎቱ፣ ወንሕነሰ አርዳኢሁ ለሙሴ ንሕነ”
 ወእቶን ይቤላ “ናሁ እምታቲነ አፍቀሩ አንስተ ካልእተ፣ ምንተ ንግበር ይዕዜ”
 አንትሙ ትቤሉ “ወሉደ አብርሃም ንሕነ” ወግብርክሙስ እምእኩይ ወእቱ
 አንትንሰ ትቤላ “ንሕነ ሠናያት ንሕነ” ወእምታቲክንሰ ይቤሉ “አንስቲነ /አንስቲያ/ ሠናይት”

ንሕነ ንቤ “ንሕነ ገያላን ወእጽራሪነ ይቤሉ” አኮ ገያላን አንትሙ።

ነጠላ

ብዙ

He said/ውእቱ ይቤ = እሱ አለ	They said/ ውእቶሙ ይቤሉ =እነሱ አሉ
She said/ይእቲ ትቤ = አለች	They said/ ውእቶን ይቤላ = አሉ
You said/አንተ ትቤ = አልክ	You said/ አንትሙ ትቤሉ = አላችኹ
You said/አንቲ ትቤ = አልሺ	you said/ አንትን ትቤላ = አላችኹ
I said/እነ እቤ = አልኩ	we said/ ንሕነ ንቤ = አልነ

“ ይቤ” ዝርዝር ሲጠቅስ

ውእቱ ይቤሉ “ ተንሥእ” --- እሱ አለው “ ተነሣ”

ይቤሉ እግዚእ ለእግዚእየ “ ንበር በየማንዮ” ጌታ ለጌታየ አለው “ በቀኚ ተቀመጥ”

ነጠላ	ነጠላ	ብዙ	ብዙ
ውእቱ ይቤሉ	ለሱ/ እሱ አለው He said to him	ይቤሉሙ	አላቸው He said to them
ይቤላ	አላት He said to her	ይቤሉን	አላቸው / ለሴት He said to them
ይቤለክ	አለኸ He said to you	ይቤለክሙ	አላችኹ He said to you
ይቤለኪ	አለሺ He said to you	ይቤለክን	አላችኹ / ለሴት He said to you
ይቤለኒ	አለኝ He said to me	ይቤለነ	አለነ He said to us
ይእቲ ትቤሉ	እሱን/ለሱ አላችው She said to him	ትቤሉሙ	አላቻቸው She said to them
ትቤላ	አላት She said to her	ትቤሉን	አላቻቸው She said to them
ትቤለክ	አለኸ She said to you	ትቤለክሙ	አላቻችኹ She said to you
ትቤለኪ	አለሺ She said to you	ትቤለክን	አላቻችኹ She said to you
ትቤለኒ	አለኝ She said to me	ትቤለነ	አለችን She said to us

አንተ	ትቤሎ	አልኸው	ትቤሎሙ	አልኸቸው
		You said to him		You said to them
	ትቤላ	አልኸት	ትቤሎን	አልኸቸው
		You said to her		You said to them
	ትቤለኒ	አልኸኒ	ትቤለነ	አልኸን
		You said to me		you said to us
አንቲ	ትቤሊዮ	አልሺው	ትቤሊዮሙ	አልሻቸው
		You said to him		You said to them
	ትቤሊያ	አልሻት	ትቤሊዮን	አልሻቸው
		You said to her		You said to them
	ትቤልኒ	አልሺኒ	ትቤለነ	አለችን
		You said to me		She said to us
አነ	አቤሎ	አልኹት	አቤሎሙ	አልኳቸው
		I said to him		I said to them
	አቤላ	አልኳት	አቤሎን	አልኳቸው/ ለሌት/
		I said to her		I said to them
	አቤለከ	አልኹኸ	አቤለከሙ	አልኳችኹ
		I said to you		I said to you
	አቤለኪ	አልኹሺ	አቤለከን	አልኳችሁ / ለሌት/
		I said to you		I said to you
ውእቶሙ	ይቤልዎ	አሉት	ይቤልዎሙ	አሉዋቸው
		They said to him		He said to them
	ይቤልዎ		ይቤልዎን	
		They said to her		They said to them
	ይቤሉክ		ይቤሉከሙ	
		They said to you		They said to you
	ይቤሉኪ		ይቤሉከን	
		They said to you		They said to you
	ይቤሉኒ		ይቤሉነ	
		They said to me		They said to us

ውእቶን	ይቤላሁ	አሉት	ይቤላሆሙ	አሉዋቸው
		They said to him		They said to them
	ይቤላሃ		ይቤላሆን	
		They said to her		They said to them
	ይቤላከ		ይቤላከሙ	
		They said to you		They said to you
	ይቤላኪ		ይቤላክን	
		They said to you		They said to you
	ይቤላኒ		ይቤላን	
		They said to me		They said to us
አንትሙ	ትቤልዎ	አላችኹት	ትቤልዎሙ	አላችኋቸው
		You said to him		You said to them
	ትቤልዋ		ትቤልዎን	
		You said to her		You said to them
	--		--	
	--		--	
	ትቤሉኒ		ትቤሉን	
		You said to me		You said to us
አንትን	ትቤላሁ	አላችኹት	ትቤላሆሙ	አላችኋቸው
		You said to him		You said to them
	ትቤላሃ		ትቤላሆን	
		You said to her		You said to them
	--		---	
	--		---	
	ትቤላኒ		ትቤላን	
		You said to me		You said to us
ንሕነ	ንቤሉ	አልነው	ንቤሉሙ	አልናቸው
		We said to him		We said to them
	ንቤላ		ንቤሉን	
		We said to her		We said to them
	ንቤለከ		ንቤለከሙ	
		We said to you		We said to you
	ንቤለኪ		ንቤለክን	
		We said to you		We said to you

ምልማድ

ወልጥ ገበ ልሳነ ዐምሐራ

ይቤላ ወልድ ለእሙ “ አይቴ አቡየ?”

ወይቤላ ክርስቶስ ለእሙ “ ነዋ ወልድኪ ዮሐንስ” / ነዋ ---እነሆ፣ እነሆው/

ወይቤሉ ለውእቱኒ ነያ እምነ / ነያ - አነጋት/

ንቤላ ለድንግል “ ሰአሊ ለነ ምሕረተ ገበ ፍቁር ወልድኪ”

ይቤሉሙ ለሐዋርቲሁ “ ሑሩ ወመሀሩ ኩሉ አሕዛበ”

ወይቤሉሙ እግዚእ ኢየሱስ “ አኮ ዘሞተ ዝ ሕፃን”

ወይቤላ ለወለት “ ሃይማኖትኪ አላየውተኪ” / ሃይማኖትሽ አዳነችሽ

ወለእመ መጽሐ ንቤሁ እሙንቱ ዕውራን ይቤሉሙ “ በከመ ሃይማኖትከመ.

ይኩን ለከመ.”

ወፈሪሣውያንሰ ይቤሉ “ በጎይለ አጋንንተ ያወጽእ አጋንንተ”

ወይቤሉሙ ለአርዳኢሁ “ ኩኑ እንክ ጠቢባነ ከመ አርፎ ምድር ወየዋሐነ ከመ ርግብ”

ትቤለኒ እምየ “ ተመየጥ ገበ ቤትክ ወአንብብ መጸሕፍቲክ”

ትቤሉሙ ጥበብ ለውሉደ “ ትልው አሰርየ” / አሰር፣ ኮቴ፣ ዱካ/

ወቆመ ኢየሱስ ቀድሜሆሙ ለመልአክ አሕዛብ፣ ወመልአክ አሕዛብ ይቤሉ / ለክርስቶስ/

“ አንተኑ ንጉሦሙ ለአይሁድ “ / መልአክ---- ገዢ/

ወይቤሉ ኢየሱስ “ አንተ ትቤ”

ወይቤሉሙ “ ሑሩ ውስተ ኩሉ ዐለም ወስበኩ ወንጌለ ለኩሉ ፍጥረት”

፩.፴፩. የግእዝ ሥርዐተ-ንባብ /Pronounciation/

የግእዝ ሥርዐተ-ንባብ ሥምንት ናቸው፡፡ እነርሱም፡-

፩. ማንሣት

፩. ማናበብ

፪. መጣል

፪. አለማናበብ

፫. ማጥበቅ

፫. መዋጥ

፬. ማላላት

፬. መቁጠር ናቸው፡፡

፩. ማንሣት፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ የቃሉ መጨረሻ ፊደል ሳድስ ከመኾን የተለየ ኾኖ ቃሉ በከፍተኛ ድምጽ የሚነገር ወይም የሚጸፍበት ማለት ነው፡፡ ለዚህም ነው ኹሉም የግሰ ዐይነቶች በከፍተኛ ድምጽ እየተነበቡ ተነሿ ናቸው፡፡ ሂሳሉት፡፡

ምሳሌ ነበረ = ተቀመጠ
 ሀበነ = ሰጠን
 ተዘከረኒ = አስታውሰኝ
 ውእቱ = ነው፣ ነበር፣ እሱ፣ ናቸው ወዘተርፈ።
 አንስት ሐራ = ሴቶች ሔዱ
 ይግበሮ = ይሥራው
 ፆጥምቆ = ፆጥምቀው

፪. መጣል /ተጣይ/፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ መጨረሻው ሳድስ ኾኖ የማይነሣ ማለት ነው።

ምሳሌ ማርያም፣ ሚካኤል፣ ኢየሱስ ክርስቶስ፣ ቤተ-መንግሥት፣ ቅድስት፣ መቅደስ ወዘተርፈ።

፫. ማጥበቅ ፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ ከቃሉ ውስጥ የሚጠብቅ ፊደል ኖሮ ቃሉ ጠብቆ እንዲነበብ የሚያደርግ ነው።

ምሳሌ ቀደስ = አመሠገነ
 ሰብሐ = አመሠገነ
 ተዘከሮ = አስታውሰው
 ነጻረ = ተመለከተ

፬. ማላላት ፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ በቃሉ ውስጥ የሚጠብቅ ፊደል ሳይኖርና ንባቡም ላልቶ ሲነበብ ነው።

ምሳሌ ቀተለ = ገደለ
 ነበረ = ተቀመጠ /ኖረ/
 አምለክ = አመለክ
 ገብረ = ፈጠረ /ሠራ/
 ፈጠረ = ፈጠረ /በአማርኛው ይጠብቃል/

፭. ማናበብ፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ ኹለት ወይም ከዚያ በላይ የኾኑ ቃላት እንደ አንድ ኾነው ሲናበቡና «ን»ን፣ «በ»ን ወይም «የ»ን ሲያመጡ ነው።

ምሳሌ ቤተ-ክርስቲያን = የክርስቲያን ቤት
 ቤተ-መቅደስ = የማመስገኛ ቤት
 ትምህርተ-ሃይማኖት = የሃይማኖት ትምህርት
 ድንግለ-ሙሴ
 ብሥራተ-ገብርኤል
 ዜና-ሥላሴ

ውዳሴ-ማርያም

ጥዑሙ-ልሳን

ወልደ-ኢየሱስ

ተዋሕዶ-ቃል

ዜና-ቤተ-ክርስቲያን

፩. አለማናበብ፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ ኹለት ወይም ከዚያ በላይ የኾኑ ቃላት ራሳቸውን ችለው ሲነበቡ ወይም አንዱ ላንዱ አገላማሽ ሲኾን ነው።

ምሳሌ ቅዱስ አምላክ ይባላል እንጂ ቅዱስ አምላክ አይባልም።

መጽአ ወልድ - ወልድ መጣ

ዳውሎስ ሐዋርያ

፪. መዋጥ፡- መዋጥ ማለት ከቃሉ ውስጥ ያለ ፊደል እንዲኹ ሳይሳሳ በውስጡ ታዋቂነት የሚነበብ ነው። ከዚህ ላይ ማስተዋል ያለብን ፊደሉ በጽሑፍ ጊዜ ግን ሥርዐቱን ጠብቆ ይጻፋል።

ምሳሌ፡ ወይን /Wayn/ ተብሎ እንጂ ወይም /Wayyin/ ተብሎ አይነበብም።

ድንግል - ከዚህ ላይ «ን» ተውጣለች

ገብር - ከዚህ በላይ ደግሞ «ብ» ተውጣለች። ስለዚህ ገብር ባለኹለት ቀለም ነው።

ኤልሳዕ ከዚህ ላይ ደግሞ «ዕ» ተዋጣለች።

ርኩስ «ኩ» ተውጣለች።

ከዚህ ላይ ብዙውን ጊዜ የሚዋጡት ቀለሞች ሲኾኑ መዋጥና አለመዋጣቸው ግን እንደ ንባቡን እንደትርጓሜው ይለያያል።

፫. መቁጠር፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ በአንድ ቃል ውስጥ የሚገኙ ፊደላትን ያለምንም መዋጥ ማንበብ ማለት ነው።

ምሳሌ፡ ውእቱ ከሚለው ቃል ኹሉም ፊደላት ይነበባሉ እንጂ «እ» ሳድስ ስለኾነች ብቻ የምትዋጥ አይደለችም።

ይላቲ፣ መላእክት፣ ማርያም፣ ማዕከል፣ እጎት፣ ትማልም፣ የሐንስ፣ አጽፋር /ጥፍሮች/ በእርት /ፀጉር/፣ ኤልያስ፣ ብሔር /ሀገር/ ፣እሙንቱ፣ ስብሐት፣ ሐዋርያት፣ መጽሐፍት /ሕ ትቆጠራለች/ ከእነዚህ ሥርዐተ ንባቦች በተጨማሪ ሌሎችም አሉ።

ለምሳሌ ወዳቂና ሰያፍ

ሀ. ወዳቂ፡- የምንለው ሥርዐተ-ንባብ የቃሉ መጨረሻ ፊደል ካዕብ፣ ሣልስ፣ ራብዕ ገምስና ሳብዕ ሹኖ የማይነሳ እና ቃሉ ሲነበብ የመጨረሻውን ፊደል በመያዝ እንዲወድቅ የሚያደርግ የሥርዐተ-ንባብ ዐይነት ነው።

ምሳሌ ንቤሁ ወደሱ የዚኸ ቃል የመጨረሻ ፊደል «ሁ» ካዕብ ሲሆን ወዳቂ ነው። ነገር ግን አንዳንድ ልዩነቶች እንዳሉ ማወቅ ያስፈልገናል። ለምሳሌ ውእቱ የሚለው ነባር አንቀጽ ተነሺ እንጂ ወዳቂ አይደለም። እንዲኹም ግሶች በትዕ ዛዝም ሽነ በጎላፈ ሲመጡ ወዳቂ ናቸው ማለት እንችልም።

ለምሳሌ ሐሩ = ሔዱ ወይም ሐሩ = ሒዱ ብንልም ተነሺ እንጂ ወዳቂ አይደለም።

ለሣልስ ምሳሌ ከይሲ ብእሲ መዋቲ መሐሪ ወዘተርፈ ሲኾኑ ግስ ከኾነ ግን አይወድቅም።

ምሳሌ ሰአሊ ለነ ቅድስት ከዚኸ ላይ ሰአሊ የሚለው ቃል ወዳቂ አይደለም ለራብዕ ምሳሌ አንበሳ፣ ዜና፣ ወዘተርፈ ከዚህ ላይም በግስ የሚነገር ከኾነ አይጠ ወድቅም።

ለምሳሌ እሳ አንስት ሐራ /እነዚያ ሴቶች ሔዱ/ ከዚኸ ላይ «ሐራ» የሚለው ይነሣል እንጂ አይወድቅም።

ለኃምስ ምሳሌ ውዳሴ፣ ቅዳሴ፣ ይባቤ፣ ወዘተርፈ

ለሳብዕ ምሳሌ ዶርሆ /ዶር፣ መንበር፣ ቀቲሎ/

ንዑስ አንቀጽ የኾኑት ኹሉ ወዳቂ ናቸው። በተጨማሪ ቦዝ አንቀጽ የኾኑ ወዳቂዎች እንዳሉም ማወቅ ያስፈልጋል። ነገር ግን በግስ ትዕዛዝ ወይም ዘንድ አንቀጽ የኾኑት ሊነሡ እንደሚችሉ መገንዘብ ያስፈልጋል።

፩. የንባብ ምልክቶች

የማነሣት ምልክት

የመጣል ምልክት

የማጥበቅ ምልክት

አንዳንድ የግላዝ ግሶች የሚጠብቅ ድምጽ ሲኖራቸው ግማሾቹ የላቸውም።

ምሳሌ፣ ቀተለ— ገደለ፣ ቀደሰ — አመሰገነ

ክፍል ሦስት

ነጠላ ግስ ዘርና ነባር /Dictionary/

፫. ሀ. ፩. የዘር ምንነት:-

፩. ነጠላ ግስን ከነርባው የሚያስገኝ፣ ሥረ-ነባር መሠረተ-ቃል ስለሆነ አርእስት ይባላል። በአጠቃላይ ዘር:-

ሀ. አባት ዘር

ለ. አርእስት

ሐ. ንዑስ አንቀጽ

፪. ከአናቅጽ በፊት ይጠፋል፤ ከርባታ በፊት ይነገራል።

፫. ግብር ይባላል።

፬. ዘርና ግስ መራከት በተባሉ በግእዝ፣ ራብዕ፣ ንምስ፣ ሳድስ እና ሳብዕ ቀለማት ይነሣሉ።

፭. የዘር መድረሻ /መጨረሻ ሳድስና ሳብዕ ናቸው።

፮. አባት ዘር /ምሳሌ፡ ቀቲል/ ከ፫ቱ ልጆቹ /ቀዳማይ፣ ካልአይ፣ ሣልሳይ/ ከዐበይት አናቅጽ በኋላ በደጊመ ቃል መነገሩና ምዕላድ ፊደል «ት»ን እየጨመረ መኼዱ ለመዘርዘር፣ ለማብዛትና ለማብለጥ ንባብ ለማስጌጥ ነው።

፯. የዘር ምሳሌው የሥላሴን ሦስትነት ያሳያል።

፰. ሦስትነቱ የኖላን ሦስት ልጆች ያመለክታል። ካም፣ ያፌት እና ሄምን።

፱. ዘር ከባዕድ መበደር አይገባውም።

፫. ሀ. ፪. ነባር :-

፩ ከዘር፣ ከአንቀጽ የማይገኝ ትርጓሜው የማይለወጥ የማይናወጥ ነው።

፪ ከነባር ስም፣ አንቀጽ፣ አገባብ ነባሩን መስሎ ይገኛል። ምሳሌ፡ ሰብእ ብሎ ተሰብኦ = ሰው ሆኖ ይላል።

፫ ከነባር የሚወጣ አንቀጽ ነባር ግስ ይባላል።

፬ ከተጻውሦ ስም በቀር የማይበዛና የማይረባ የማይገባስ ስም የለም።

፭ ነባር የተባለው ሥሩና ምንጩ ስላልታወቀ እንጂ ዘር የሌለው ሾኖ አይደለም።

፮ ነባር ጥሬ ከግእዝ እስከ ሳብዕ ባሉት በ፯ቱ ሹሉ ተነሥቶ ከግእዝ በቀር በ፯ቱ ሹሉ ይጨርሳል /ከመ፣ ሶባ - ተናባቢ ስለሆኑ ነው/

፯ አንቀጽ የሌላቸው አገባቦችና የመጠሪያ ስሞች ፊደልና አገዝም አንዳንድ ቅንጣት ዘሮች ስለሆኑ ቁጥራቸውና ክፍላቸው ከነባሮች ነው።

፫. ሀ. ፫. ነጠላ ግስ ዘርፍ ነባር :-

የሀ ነጠላ ግስ

ሎሀ	ጻፈ	ጸንሐ	ቆየ፣ አደበ፣ ሸመቀ
መርሐ	መራ	ጼሐ	ጠረገ
ሰርሐ	አቀናና፣ አከናወነ	ፈልሐ	ፈላ
ሰብሐ	እመሠገን	ፈርሐ	ፈራ
ሰብሐ	ሰባ	ፈትሐ	ፈረደ
በዝን	በዛ		
በጽሐ	ደረሰ	ዘር እና ነባር	
ተግሀ	ተጋ	ናሁ	እነሆ /አሁን/
ተፈሥሐ	ደስ አለው	ኤሎሄ	ሰመ አምላክ
ነስሐ	ተመለሰ	ሚሀ	ኮክ
ነቅሐ	ነቃ	ረብሐ	ረብ
ነቅሐ	ተነሣ፣ ተጋ	ቀይሐ	ቀይ
ነብሐ	ጮኸ	ርገሩን	ርገሩን
ነግሀ	ነጋ	በሊሐ	ስለት
ነጽሐ	ንጹሕ ኾነ	ብዙን	ብዙ
ኖን	ረዘመ	አፈ ጽባሕ	ንጋት /ወገግታ/
አምን	እጅ ነሣ	ወርሐ	ጨረቃ/ ወር/
ከልሐ	ጮኸ	ጎሀ	ንጋት /ብርሃን/
ዘብሐ	አረደ	አንቆቁኸ	ዕንቁላል
ጎሀ	ነጋ	አሆ	እሺ፣ በጀ፣ በጎ
ጠብሐ	አረደ፣በለተ		
ጸርሐ	ጮኸ		
ጸብሐ	ጠለቀ		

የለ ነጠላ ግስ

ሐከለ	ጫነ	ሐቀለ	ቀማ
ገየለ	በረታ	ሰግላ	ሸላ
መገለ	መገለ	ቀጸላ	ዘውድ፣ አከሊል
ጠላት		ተኩላ	ተኩላ ነጣቂ
ሰሐለ	ሳለ	ሃሌ	እምቅድመ ዐለም የነበረ

ሰቀለ	ሰቀለ	ሉዓሌ	ከፍታ ሰማይ
ሰአለ	ለመነ	ቢረሌ	ብርሌ፣ ዕንቁ ማርያም
ሠዐለ	ሳለ፣ ፈጠረ	አሌ	ወዮ
ቀለ	ቀለለ	እገሌ	እገሌ፣ እከሌ
ቀመለ	ቀመለ	ወይሌ	ልቅሶ
ቀተለ	ገደለ	መስእል	ለማኝ፣ አማጣኝ
ቆልቆለ	ዘቀዘቀ	መርጡል	ተራራ፣ ዓምድ
በልበለ	አረጀ	መተንብል	ለማኝ፣ አማላጅ
በሰለ	በሰለ	ማዕበል	የባሕር ሞገድ
ብሀለ	አለ	ምስል	ጣኦት፣ ምስል
ተንሥኦ	ተነሣ	ምጽሐል	ሰሌዳ
ተልዐለ	ከፍከፍ አለ	ሰይል	አራስ ልጅ፣ ጨቅላ
ተስአለ	ተጠያየቀ	በቅል	በቅሎ
ተጭለ	ይቅር አለ	ብሂል	ማለት
ተቀጸለ	ተቀዳጀ	ዐቅል	አእምሮ
ተበቀለ	ቂም ያዘ	ኮል	እንኮይ፣ ሎሚ

ተከለ	ተከለ	ጸበል	ትቢያ
ተከወለ	ወደ ጓላ አለ	ሀሎ	አለ

ተፈወለ	ቁንጥር አለ	የመ ነጠላ ግስ	
ነደለ	ነደለ፣ በሳ	ሐለመ	አለመ
አለለ	አለሌ ኾነ	ሐመ	ታመመ
አንጦለለ	ጋረደ	ሐመመ	ታመቃኝ
ጸለ	ሥረ	ሐተመ	አተመ
ከለለ	ጋረደ	ሐከመ	ብልህተኛ ኾነ
ከፈለ	ከፈለ	ለኅመ	ዘጋ
ክሀለ	ቻለ	ሠረመ	ረግረግ ሆነ
ወዐለ	ዋለ	ሰዐመ	ሳመ
ገንጸለ	ገለበጠ	ቀለመ	ጻፈ
ጠለ	ለመለመ	ቀሰመ	ቀሰመ
ፀዐለ	ሰደበ፣ አክፋፋ	ቀደመ	ቀደመ
ፈተለ	ፈተለ	ቆመ	ቆመ
ፈደለ	ጻፈ		

		ተሠየመ	ተሾመ
		ተሠጥመ	ዘገጠ፣ ሠጠመ
		ተርጎመ	ተረጎመ
		ተቀየመ	ቂም ያዘ
		ተደመ	ተደነቀ
		ተጸመመ	አደናቆረ
		ኖመ	ተኛ
		አርመመ	ዝም አለ
		ዐቀመ	ፈጸመ፣ ወሰነ፣ ደነገገ
		ዐተመ	ተቆጣ
		አነመ	ሠራ
		አደመ	አማረ
		ከረመ	ከረመ
		ደክተመ	ደከመ
		ደገመ	ደገመ
		ገረመ	ተፈራ፣
ዘርኖ ነቧር			
ለ	በቁሙ፣ን		
ለለ	እየ		
መንገለ	ወደ፣ ዘንድ		
ምስለ	ጋራ		
በቀለ	ሰለ፣ እንደ		
ተክለ	ፈንታ፣ ያህል		
እንበለ	ያለ፣ አሉታ፣ ሰ		
እሳ	የ፣እለ፣እነ		
እሉ	የ፣እለ፣እነ		
ጠንቋሊ	ጠንቋይ		
ሰረገላ	ሰረገላ		
ረገመ	ረገመ		
ጠዐመ	ቀሰመ		
ጥዕመ	ጣፈጠ	ዓሣ	ዓሣ
ጸልመ	ጠቆረ	አበሳ	በደል
ፈጸመ	ጨረሰ	እንሰሳ	እንሰሳ
ፍሕመ	ፋመ	ከኒሳ	ቤተክርስቲያን
ዘርኖ ነባር		ሕዋስ	ብልት
ቅድመ	ፊት፣ሳ	ልብስ	ልብስ
አመ	ጊዜ፣በ	መልበስ	ልብስ
ዐቅመ	ያህል፣ሰለ ልክ	ርሑስ	የራስ
ሐማሚ	መከራ የሚቀበል	ነፋስ	ንፋስ
ዘማ	ጋለሞታ	ነፍስ	ነፍስ
ዕድሜ	ዕድሜ፣ዘመን	ንዑስ	ትንሽ
ጊሜ	ገም	ንጉሥ	ንጉሥ
ሐኪም	ወጌሳ፣ብልኻተኛ	አለደስ	ደሴት
ሰላም	ሰላም፣ፍቅር	አርሜስ	ዘንግ
ሰገም	ገብስ	አርሲስ	መናፍቅ
ዐለም	ዐለም ሰው፣ቀድሞ	አትሮንስ	ወንበር፣ መንበር

እም	እናት	እናጉንስጢስ	እንባቢ፣ ዲያቆን
እም	ከ፣ኪ፣ካ፣ክ፣በባ፣ይልቅ	እንጢዲቶማርጦስ	ፀረ ማርያም
ዮም	ዛሬ	እውኪያኖስ	ውቅያኖስ
ገዳም	ዱር፣ገዳም	ኮሞስ	መጨኔ
ጌሠም	ነገ	ዋኖስ	ዋልያ
ጸም	ጸም	ሶ	ጨዋታ

የሰ ነጠላ ግስ

የረ ነጠላ ግስ

ሐረስ	አረስ	ኅብረ	ተባበረ
ሐየስ	ተሻለ	ኀደረ	አደረ
ኄስ	ነቀፈ	ኀፅረ	አጭር ኾነ
ለቀስ	አለቀስ	ሐፍረ	አፈረ
ለክስ	ተማማለ	ሐረ	ኼደ
ሎስ	ለወስ	መሀረ	አስተማረ
ተበአስ	ተጣላ	መሐረ	ይቅር አለ
ተፀገሠ	ቻለ፣ ታገሠ	መተረ	ቆረጠ
ተፋለስ	ተለያየ	መከረ	ፈተነ
ነግሠ	ነገሠ	መዝበረ	አፈረስ
አውሐስ	አዋስ	አፍረስ	አፈረስ
		ሠምረ	ወደደ
ዴስ	ታገሠ	ስፀረ	ሻረ
ወረስ	ወረስ	ሣረረ	መሠረተ፣ተከለ
የብስ	ደረቀ	ቀመረ	ቆጠረ፣ ቆረጠ
ደቀስ	ተኛ	ቀበረ	ቀበረ
ገሠሠ	ዳስስ፣ነካ	በርብረ	ዘረፈ
ጌሠ	ገሠገሠ፣ኼደ	ተሠወረ	ተሸሸገ
ጠቀስ	ጠቀስ	ተዓመረ	አንድ ኾነ
ጠብስ	ጠበስ	ተዓረረ	ቶጣላ
ፈለስ	ተሰደደ	ነበረ	ተቀመጠ
ፈወስ	አዳነ	ነገረ	ነገረ
አሠረ	አሠረ	አመረ	አመለከተ
አስተሀቀረ	አቃለለ	አመዝበረ	ዘረፈ፣ አፈረስ
አቀረረ	አበረደ	ደብር	ተራራ
አንጎርጎረ	አነጎራጎረ	ገብር	ባሪያ

አእመረ	አወቀ	ገጸ ባሕር	ምዕራብ
አውተረ	አዘወተረ	ግብር	ሥራ
አግመረ	ቻለ	ጎመር	ቁና
አግረረ	ገዛ	ኀር	ኀረቤት፣ጓሮ
ዖረ	ታወረ	ፀር	ጸላት
ከተረ	ከተረ፣ከለለ	ፀብር	ጭቃ
ዘመረ	አመሰገነ	ጸጉር	ጠጉር
ገብረ	ፈጠረ	ዖር	ሽክም
ጎጽፈረ	አከከ	ከበሮ	ከበሮ፣ መላብ
ጎፈረ	አጫ	ፈከረ	ተረጎመ

የቀ ነጠላ ግስ

ዘርና ነባር		ሐልቀ	አለቀ
ውእተ አሚረ	የዚያን ጊዜ	ኑለቄ	ቆጠረ
ድኅረ	ኋላ፣ ወደኋላ	ልሀቀ	አደገ፣ አረጀ
ጎዳሪ	ቤተ ሰብእ	ሞቀ	ሞቀ
መከራ	መከራ	ሠረቀ	ወጣ፣ተወሰደ
ደብተራ	ድንኳን	ረፈቀ	ተቀመጠ
ፍሬ	ፍሬ፣ልጅ	ረሕቀ	ራቀ
ፍካሬ	ትርጓሜ	ተሳለቀ	ተዘባበተ
ሐመር	መርከብ	ተዐርቀ	ራቁት ሽነ
ሐመር	ቤተክርስቲያን	ነደቀ	ሠራ
ሀገር	አገር፣መንደር፣ከተማ	ዐረቀ	ታረዘ፣ተራብ
ኀብር	ዐይነት፣ መልክ	አድለቅለቀ	አናወጠ
መምህር	መምህር	አጥመቀ	አጠመቀ
መሥመር	ማገልገል፣መወደድ	ዖቀ	ዐወቀ፣ ጠበቀ
መስተገብር	ገበሬ፣ጣሪ፣ተኮርኳራ	ወረቀ	አክትፍ አለ
መሪር	መራራ	ወድቀ	ወደቀ
መቃብር	መቃብር	ደመቀ	ቀጠነ
መነጽር	መመልከቻ፣መነጽር	ደቀ	ልጅ ሽነ
መንበር	መቀመጫ፣ወንበር	ደቀቀ	ከሳ
መንክር	ድንቅ	ደደቀ	ድንገት ደረሰ
ማኅበር	ማኅበር፣ አንድነት		
ማእለር	ማሰሪያ		ዘርና ነባር
ማእረር	መከር	ሕቀ	ጥቂት

ምሳር	ምሳር፣ መሰንጠቂያ	ጥቀ	እጅግ ስንኳ
ሞገር	ማሳረጊያ	ሐይቅ	ዳር
ጽፍር	ጥፍር	ሊቅ	ሊቅ፣ መምህር
ቀመር	ቁጥር	ምሥራቅ	መውጫ
ቄደር	የንስሐ ጥምቀት	ይስሐቅ	ሳቅ፣ ደስታ፣/ዕላ/
ንስር	አሞራ	ደቂቅ	ልጆች፣ አሽከሮች
ንጥር	ብልጭታ	ጸሪቅ	ዳቦ፣ ቆሎ፣ ቁራሽ
አውታር	አውታር፣ የበገና	ጅማት	ጸድቅ
አየር	አየር፣ ሰማይ	ጸልመት/ጽፋቅ	ጸድቅ፣ አውነተኛ
ከንፈር	ከንፈር፣ ዳር	መሰንቆ	ድቅድቅ ጨለማ
			መሰንቆ፣ በገና

የቤ ነጠላ ግስ

ሰእቦ	ተከተለ	መረቦ	አጠመደ
ሰከቦ	ተኛ	መገቦ	መገቦ
ሴቦ	ሸቦተ	ሰለቦ	ገፈፈ
ረከቦ	እገኘ	እመተ	ከነዳ
ርህቦ	ሰፊ ሆነ	አቤተ	አሳደረ
ቀጸቦ	ጠቀሰ	ጸልመ/ተ	ጨለመ
ተሐዘቦ	ተጠራጠረ	ፈተተ	ቆረሰ
ተመከዓቦ	ተራቦ	ፈየተ	ቀማ
ተጠቦ	ተጠበቦ		
አሰቦ	ደመወዝን ሰጠ		ዘርና ነባር
አስተራከቦ	አገናኘ	ዕሤተ	ስለ፣ ዋጋን
ዐረቦ	ገባ	ዛተ	ይህችን
ዐቀቦ	ጠሰቀ	ይእተ	ያችን
አተቦ	ባረከ፣ አተመ	ግብተ	ድንገት
እንበቦ	አነበቦ	ጽላሎተ እንደ	
ከበቦ	ሾመ	ባሕቱ	ነገር ግን፣ እንጂ
ከብከቦ	አሰረገ	ቦቱ	በርሱ
ጠቦ	ጠበቦ	እሎንቱ አሊህ፣	አሊኸው
		እስፍንቱ	ስንቱ
		ከንቱ	ብላሽ
		ሣኒታ	ነገ፣ ማግስት
ዘርና ነባር			አባት፣ እናት፣ ዘመድ
ገቦ	ወደ፣ በ	እጓለ ማውታ	

ኃበ ኃበ	እየ	የታ	ወገን
በ	በ	አይቴ	ወዴት
በበ	በየ	ሐሜት	ሐሜት
ዲበ	ላይ፣በላይ	ሀብት	ሰጠታ፣ሀብት
አባ	አባ	ሐዋርያት	መልእክተኞች ፣ሒያጆች
ሕዝብ	ሕዝብ፣ወገን	ሐውልት	ትክል ደንጊይ
መሶብ	መሶብ፣አገልግል	ሐይመት	ድንኳን
መዝገብ	ሣጥን	ጎጢአት	ጎጢአት
ማዕቀብ	ዘበኛ፣ጠባቂ	ሀይማኖት	ሃይማኖት
ማዕተብ	ምልክት	ሌሊት	ሌት
ምኲራብ	ቤተመቅደስ	መሐዛት	ጎልማሶች
		መሠረት	ሥር
ዐረብ	ምዕራብ	መሳብክት	ጓኖች
አብ	አባት	መራሕብት	ሸንጎ
ከልብ	ውሻ	መበለት	ባልቴት፣ እመበለት
ግብ	ጉድጓድ	መንሱት	ክፋ ፈተና
ጠቢብ	ብልህ	መንግሥት	መንግሥት
ቦ	አለ	መንጠላዕት	መጋረጃ
ዝቦ	ጎን አጠገብ	መዐልት	ቀን
		መክሊት	ዐሥር፣እልፍ፣ነጥር ወርቅ
የተ ነጠላ ግስ	መክፈልት	እድል፣ፈንታ፣ክፍያ	
ሐተተ	መረመረ	መዋግደ እሳት	የእሳት ወላፊን
ሞተ	ሞተ	መድኃኒት	መድኃኒት
ሰንበተ	አረፈ፣አከበረ	መጽሔት	መስተዋት፣አምሳል
ቤተ	አደረ	ሙዳየ ምጽዋት	ሣጥን
ተሠይመ	ሠለጠነ	ማኅሌት	«ዘፈን?»፣ዝማሬ
ተትሕተ	ዝቅ ዝቅ አለ	ሜላት	ነጭ ሐር፣ግምጃ
ምንት	ምን፣ምንድር	ምሴት	ማታ፣ምሽት
ሞት	ሞት	ምት	ባል
ሰብአ ቤት	ቤተሰዎች	ማሰነ	ጠፋ
ሢመት	ሹመት	ሰዕነ	አጣ
ሰእለት	ልመና	ሰወነ	አለገገ
ሰእርት	ራስ፣ፀጉር	ረበነ	አስተማረ
ቅናት	መታጠቂያ	ተነ	ወጣ፣ተበተነ

በዐት	ዋሽ	ተክህነ	አገለገለ
ቤት	ቤት፣ማደሪያ	ተደዋነ	ተገዛ
ብፅዓት	ሰለት	ተፀወነ	ተጠጋ
ተምኔት	ምኞት	ተጽዕነ	ተጫነ፣በከብት ወጣ
ተናብልት	መልእክተኞች	አምነ	አመነ
ታቦት	መርከብ፣ማደሪያ	አድነነ	አዘነበለ
ትልሒት/ተውኔት	ጨዋታ	አፍጠነ	አፈጠነ
ትምክሕት	ትምክሕት	ከደነ	ከደነ፣አለበለ
ትንቢት/ትንብያት	ትንቢት	ከፈነ	ሸፈነ
ትእምርት	ምልክት	ኮነ	ኾነ
ትዕቢት	ኩራት	ኮነነ	ፈረደ፣ገዛ
ትዕውርት	ቸልታ	ወጠነ	ጀመረ
ትዕይርት	ቅጥጥብ	ዘገነ	አፈሠ
ትካት	ድሮ ቀድሞ	ዘፈነ	ዘፈነ
ትውፊት	መውረስ፣መቀበል	ዴገነ	ተከተለ
ነደቅት	አናጽች	ድጎነ	ዳነ
አስማት	ስሞች	ዘርና ነባር	
ዐሥራት	ካስር አንድ ግብር	መኑ	ማነው
ዐረፍት	ግድግዳ፣ ቅጥር	ቦኑ	አለን፣በው ኑ ቃለ አጋኖ
አራዊት	አራዊት		
አርዑት	ቀንበር	አኮኑ	አይደለምን፣ ና
አዕይንት	ዐይኖች	ብርኒ	ድመት
አያት	እኩያት፣ አምሳያ	ጽርኒ	አይጥ
አኅት	አኅት	ሕሊና	አሳብ
ዕለት	ቀን	ሕርትምና	ጉሥቁልና
አመ ምኔት	የገጸም አናት	ሆሣዕና ድጎነት፣መዳነኒት	
አምሔውት	አያት	መና መና፣ምን፣መፍቅድ	
ገራህት	እርሻ፣አዝመራ	መዲና ከተማ	
ገነት	ገነት፣አታክልት	ሰኮና ተረከዝ፣ጥፍር፣ሰኮና	
ጥንት	ጥንት መጀመሪያ	ቃና የዜማ ድምጽ ሥልት	
ጸላእት	ጸላቶች	ዜና	ወሬ
ጸሎት	ጸሎት፣ልመና	ደመና	ደመና
ፍርሃት	መፍራት	ዳኅና	ደኅንነት

ፍኖት	መንገድ	ጌና	ባዕለ ልደት
ፎደት	ኳስ	ጼና	ሽታ
		ጽሙና	ጸጥታ፣ እርጋታ፣ ዝግታ

የነ ነጠላ ግስ

ሐበነ	ጠመጠመ	ቅኔ	ግዛት፣ መግዛት፣ ቅኔ
ሐፀነ	አሳደገ	ኩነኔ	ፍርድ፣ ኩነኔ
መነነ	ናቀ	ሔዋን	የሕያዋን እናት
መከነ	መከነ፣ ባዶ ሽነ	ሕፃን	ሕፃን፣ ትንሽ ልጅ
መጠነ	ለካ	አስምዐ	አስማ
መካን	መካን	አስተብቁዐ	ለመነ፣ ማለደ
ማዕዘን	ማዘን	አውሥአ	መለሠ፣ ተናገረ
ምኑን	የተናቀ፣ የተጠላ	አይድዐ	ነገረ
ምእመን	የታመነ	ከልአ	ከለከለ/ከረ
ምእመናን	ምእመናን፣ የታመኑ	ከልአ	ኹለት አደረገ
ምዕዳን	ምክር	ኩርዐ	መታ
በድን	በድን፣ እሬሣ	ወቅዐ	ወቃ፣ መታ
ብርሃን	ብርሃን	ወፅአ	ወጣ
አማን	እውነት	ዘርዐ	ዘራ
አሚን	ማመን	ዘንግዐ	ዘነጋ
እሙን	የታመነ	ደፍአ	ደፋ
ዕብን	ደንጊያ	ገብአ	ወደቀ፣ ተጣለ
ዕዝን	ጆሮ	ጎሥዐ	ገሣ፣ ተናገረ
ኪን	ጥበብ፣ ብልሃት	ጠብፀ	ጨከነ
ኪዳን	የአንድነት መሐላ	ጸልአ	ጠላ
ካህን	አገልጋይ	ጸብአ	ተጣላ
ወይን	ወይን	ጸውዐ	ጠራ
ዘመን	ዘመን፣ ዕድሜ	ጸፍአ	በጥፊ መታ
ይምን	ቀኝ	ዘርና ነባር	
ጋኔን	ውድቅ፣ የተገፈፈ	ሞርአ	መታጠቂያ
ግዮን	ዐባይ/ወንዝ/	ነአ	ና
ጠቢባን	ብልኻኞች፣ ጠንቋዮች	ቁልዔ	ወዳጅ፣ ልጅ
ፀወን	አምባ መጠጊያ	መልክዕ	መልክ
ጽዮን	የዳዊት አምባ	መርፍዕ	መርፌ

የአ ነጠላ ግሥ

ጎጥአ	አጣ	ሰብአ	ሰው
ሰምዐ	ሰማ	ረድአ	ልጅ፣ ደቀመዝሙር
መርአ	ተዳረ	ቋዕ	ቁራ
መጽአ	መጣ	ብጉዕ	ብሆ
ሞዐ	አሸነፈ	ብፁዕ	ምሥጉን
ሰምአ	ሰማ	አንብዕ	እንባ
ሰምዐ	መሠከረ	እግዚአ	ጌታ አምላክ
ሠርዐ	ሠራ	ከርካዕ	ሎሚ፣ ገውዝ
ሦዐ	አረደ፣ሠዋ	ጸዕ	ውጣ
ረግዐ	ረጋ	ጽልአ	ጸብ
በልዐ	በላ	ጽሩዕ	ሥራፈት፣ሙያ ቢሥ
በጽአ	ተላለ	እግዚአ	አቤቱ
ቦአ	ገባ	እግዚአ	ሰመ አምላክ
ተምዐ	ተቆጣ	አ	ቃለ አክብሮ
ተንሥአ	ተነሣ	አ	ቃለ አጋኖ
ተጋብአ	ተከማቸ	አ	ቃለ ምፀት
ተጣግዐ	ተጣበቀ	አ	ቃለ አሥተዋርዶ
ነቅዐ	መነጨ፣ውጣ	አ	ቃለ አሥተሐቅሮ
ነድአ	ነዳ	አ	ሆይ

ነጠላ ግስ

አመንትአ፡	አከከ
አምዕዐ፡	ናቀ፡ ፈራ
አስትአ፡	ገቢረ እጅ መንሻ
አንትዐ፡	አሸሸ፡ ቀደደ
አውሥአ፡	መለሰ ተናገረ
አውክአ፡	አታከተ፡ አደከመ
አውዕአ፡	አወጣ
አይድዐ፡	ነገረ
አግብአ፡	መለሰ ሸጠ
አጣእጥአ፡	አከናወነ፡ አጣፈጠ
አጽምዐ፡	አደመጠ

አጽንዐ:	አጠና አበረታ አጠና
ክልክ:	ክለክለ
ክልዐ:	ኹለት አደረገ
ኩርዐ:	መታ
ወውዐ:	ጮኸ: ደነፋ
ወድዐ:	ፈጸመ
ወዕክ:	ወጣ
ወጽኦ:	ድል ነሣ
ዘርዐ:	ዘራ
ዘንግዐ:	ዘነጋ
ገፃዐ:	ነጪ
ገፃኦ:	ላጪ ቆረጠ
ገብኦ:	ተመለሰ
ገብኦ:	ተያዘ
ገብኦ:	ወደቀ: ተጣለ
ገዝዐ:	ቆረጠ: ሰነጠቀ
ጉሥዐ:	ገሣ: ተናገረ
ጉሥዐ:	ፈላ ገነፈለ
ጉጉኦ:	ቸኮለ
ጠብዐ:	ጨከነ
ጠግዐ:	ተጠጋ
ጣኦፃኦ:	ጣፈጠ: አማረ
ጣኦጥዐ:	ሠራ
ጸልኦ:	ጸላ:
ጸልዐ:	ተጸማ
ጸርኦ:	ቦዘነ: አቋረጠ
ጸብኦ:	ጠፋ: ታጉለ
ፀብዐ:	ተጣላ
ጸንዐ:	ጸና
ጸውዐ:	ጠራ
ጸፍዐ:	የጥፊ መታ

፪አ፡ ተላ፡ ገማ፡ ዛገ

ፈርግዐ፡ አተረ

በገለገዝ የነባር ቃል

ሰብአ፡ ፈጽሞ፡ ሰውን

ነአ፡ ና

አ መድረሻ ሊሾን ያለ ሰፍራው የመልአክት ቃል ነው። አርሱም ሀበኒአ እንደ ግለት ነው

እአ፡ ዑዑ

እአ፡ እወይ፤ ዎዎ፤ ሆይ

ወድአ፡ ፈጽሞ

ካዕብ ዘርና ነባር

ረቡዑ፡ አራተኛ

በግዑ፡ በጉ

መስተጋብአ፡ ሰብሳቢ

አውፃኢ፡ አውጭ

እንዳኢ፡ እንጃ

ገባኢ፡ ምዋተኛ፤ ሠራተኛ

ገዛኢ፡ አሳላፊ

ጠዋኢ፡ ገፋግ፤ ቅቅታም

ራብዕ ዘርና ነባር

መልዓ፡ ዝሙት ባሕሪ፡ ያለው

መርዓ፡ አንድነት ግቢ

እንግድዓ፡ ደረት አጠገብ

ፍግዓ፡ ደስታ

ኃምስ ዘርና ነባር

መስዔ፡ መሸን

ሱባዔ፡ ዘመን ቁጥር ሰባት

ሰባዔ፡	ጸሎት ራእይ
ቀላዔ፡	ወዳጅ ልጅ
ቀላዔ፡	ብላቴና ሰሌ
ኤ፡	ስመ አምላክ
ክልዔ፡	ኹለተኛ
ጉባኤ፡	መሰብሰብ
ጽዋዔ፡	መጠራት

ሳድስ ዘርና ነባር

ሐምለ ቅብዕ፡	አመድማይ
መምጽኦ፡	ምርምር ምሥጢር
መዘርኦ፡	ላዳን
መጉሥዕ፡	ምንዛህ፤ እንጦ
መጋዝዕ፡	መጋዝ
መጥማዕ፡	መንከሪያ
መባኢ፡	መግቢያ
መጋኢ፡	መውጊያ
መባኢ፡	መውጫ
ምጽናዕ፡	መሠረት፤ መጀመሪያ
ስምዕ፡	ስም
ሰብኦ፡	ሰው
ረድኦ፡	ረጅ፤ ደቀመዝሙር
ራትዕ፡	የቀና
ቀንዕ፡	ቅንዓት
ቀናዝዕ፡	ብርንጉ
ቋዕ፡	ቀራ
በፀውዕ፡	ጥንቅላ፤ ምዋርት
ብርዕ፡	መቃ፤ ሸንቦቅ፤ ብርዕ
ብፀዕ፡	ምስጉን
ተላኦ፡	ፍርንቢያ
ትላዕ፡	ጭቅና

ትቡዕ:	ጨካኝ፣ ብርቱ
ንዋየ ጎሜዕ:	የሸንበቆ ታንኳ
አንብዕ:	እንባ
አፃብዕ:	ጣቶች፣ ጣት
ኤልሳዕ:	መድኅን፣ እግዚአብሔር መድኃኒቱ
ዕንቋዕ:	እንኳን፣ እሰይ እሰይ
እግዚእ:	ጌታ አምላክ
ካልዕ:	፹ለተኛ፣ ሌላ
ካልእ:	ወዳጅ፣ ባልንጀራ
ዘርዕ:	ዘር ልጅ
ጠፍዕ:	ጠፍ
ጥራእ:	የቃል መገንታት
ጥዕጡዕ:	ምስጉን
ዓዕ:	ውጣ
ጽልእ:	ጸብ
ሳብዕ ዘርና ነባር	
እግዚአ:	እቤቱ
	ስመ አምላክ

ቃለ አክብር

ቃለ አጋኖ
 ቃለ ምጸት
 ቃለ አስተዋርዶ
 ቃለ አስተሐቅሮ
 ሆይ

የክ ነጠላ ግስ

ሐነክ:	አፈረ
ሐከክ:	ተከራከረ
ኂክ:	አላመጣ
ሆክ:	አወክ
መሐክ:	ራራ

መለክ:	ገዛ
መለክ:	ሠለጠነ
መለክ:	ሰጠጠ፣ ገተረ
መለክ:	አቀረበ
ማኅረክ:	ማረክ
ምሕክ:	አየ፣ ጠበቀ
ሰበክ:	አስተማረ
ሰበክ:	ሠራ፣ ቀረጸ
በረክ:	ተምበረከክ
በተክ:	ቆርጦ ፈነቀለ
በክ:	በላሽ ሾነ
ባረክ:	መረቀ፣ አመሰገነ
ባረክ:	ሰደበ፣ ረገመ
ተመልአክ:	አለቃ ሾነ
ተዐረክ:	ባልንጀራ ሾነ
ነሰክ:	ነከሰ
ንሀክ:	አስተዋለ
አምለክ:	አመለክ
አስመክ:	ተጠጋ፣ ተደገፈ
አስተብረክ:	ሰገደ፣ ተንበረከክ
ወሰክ:	ጨመረ
ደረክ:	ከፋ
ደነክ:	ዘለዘለ
ድገክ:	ዳሽ
ፈለክ:	ፈጠረ
ፈለክ:	ከፈለ

በግእዝ የአገባብ ቃል

ለክ:	ላንተ
ብክ:	ባንተ
እስክ:	እስከ ድረስ

እንኩ: እንግዲህ
ኪያኩ: እንተን

ካፊብ ዘርና ነባር

እስኩ: እስኪ
እንትኩ: ያች: ያቸው
ዝስኩ: ያ: ያው
ዝኩ: ያ: ያው

ራብፅ ዘርና ነባር

መስተካ: ጨጓራ
መንካ: ማንካ
ምገርካ: ምርኮ
ባርካ: የሴት: ያገር ስም
ታፅካ: አዳራሽ
አጥርሰካ: የመጽሐፍ ስም
አጥረሰካ: ስብሰባ ክምቹ
አጥርሰካ: ስርጥ: መንገድ
ወልካ: የወርካ ደም
ዋካ: ብርሃን
ፋሲካ: ፋሲካ: ደስታ
ፔካ: ዕንቁ ነጭ ደንጊያ
ላኳ: ጽል
ኳኳ: ቀይ በርኖስ
ኳኳ: ቀይ ትል: ቀይ ቀለም የሚያወጣ

ጋምስ ዘርና ነባር

ስባኤ: ቅርጽ
እኤ: እ: ሆይ
ኤ: ተጋንዮ: ቃለ አጋኖ

ሳድስ ዘርፍ ነባር

መልእክ፡	መልእክ፡ አለቃ
መስመክ፡	ጥግ፡ ወገን
መስብክ፡	ማሰር
ማዕከክ፡	ባሬታ
ምስማክ፡	መከዳ፡ ደገፋ
ምዑክ፡	ቁጡ
ሰሊክ፡	ሽቱ
ሠርክ፡	ማታ
ሰከክ፡	ፍርፍር
ሲራክ፡	መስመር
ሰሰክ፡	ፍርፍር
ሦክ፡	እሾህ
ሶጋክ፡	ያገር ስመ
በክ፡	በላሽ፡ ዝም ብሎ
በክ፡	ቁሰል፡ ሥጋ
ቡሩክ፡	የተባረከ፡ ምስጉን
ብረክ፡	ጉልበት
ታሪክ፡	ወግ፡ ታሪክ
ናዕክ፡	ቆርቆሮ፡ እርሳስ
ናዕክ፡	ትልቅል
ዐርክ፡	ወዳጅ፡ ባልንጀራ
ዕብን ናዕክ፡	የብረት አረር
ክሩክ፡	ደረቅ
ደደክ፡	ደጋ
ፈለክ፡	ለማይ፡ አየር
ፈለክ፡	ክፍል
ፋሌክ፡	ለማይ

ሳብዕ ዘርፍ ነባር

አኮ፡	አይደለም
-----	-------

የወ ነጠላ ግስ

ሀለው:	ጠበቀ
ሀለው:	ኖረ፤
ሐሰው:	ዋሽ
ሐረው:	በሳ
ሀበው:	ጤዛ ሾነ
ሐተው:	በራ
ሐይው:	ዳነ
ሐጸው:	ሰለበ
ሐፈው:	ወዛ
ኄረው:	ቸር ሾነ
ለወው:	ተኮረ፤ ደፈረ፤ ከፋ
ለውለወ:	ምላሱን አወጣ
ላከው:	ንጉጠ
ሎለው:	ለበለበ፤ ለየ
መሐው:	ቀጨ፤ ነቀለ
መጠው:	ሰጠ
ሰንቀው:	በገናን፤ መሰንቆን መታ
ርኅው:	ሸተተ
ቀነው:	ቸነከረ
ቤዘው:	ተበገዢ፤ አዳነ
ተለው:	ተከተለ
ተመጠው:	ተቀበለ፤ ተሰጠ
ተሠርገው:	ተሸለመ
ተሠገው:	ሥጋ ለበለ
ተሰፈው:	ተስፋ አደረገ
ተስቆቀው:	ቃቃ
ተርኅው:	ተከፈተ
ተቀነው:	ተቸነከረ
ተባጸው:	ባለምዋል ሾነ
ነቀው:	ጮኸ

አመነተው:	መንታ አደረገ
አስቆቀው:	አለቀሰ
አረው:	ቈርቁረ
አርገው:	ከፈተ
አብቀው:	አላቀቀ፣ አፋሽገ
አተው:	ገባ
አንሰሰው:	ተመላለሰ
አንቃዕደው:	አሻቅቦ አየ
አንቃዕደው:	ወደ ላይ ተመለከተ
ዐደው:	ተሻገረ፣ ረገጠ
አድለው:	አደላ
ዐጸው:	ዘጋ
ከዐው:	አፈሰሰ
ከወው:	ቀለጠፈ
ወልተው:	መከተ
ወረው:	ወረወረ
ወርዘው:	ጐለመሰ
ዘመው:	አመነዘረ
ዘረው:	በተነ
ዜነው:	አወራ፣ ነገረ
ደለው:	መዘነ
ደለው:	ተገባ
ደለው:	ተመቸ፣ ተስማማ
ደመው:	ደማ
ደንቀው:	ደነቆረ
ደንጸው:	ነፈገ
ገነው:	ጣዖት ሠራ
ገጸው:	ገለጸ
ጎገው:	ሳተ
ጠበው:	ጠባ
ፀለው:	አደመጠ

ጸልሐው፡	ሸነገለ
ጸቀው፡	ጣፈጠ
ጸቀው	ቸነከረ፣ ጨፈለቀ
ጸገው፡	ሰጠ
ጸገው፡	ይቅር አለ
ሃመው፡	ደከመ
ጸቀው፡	ወጋ
ኤነው፡	ሸተተ
ፈለው፡	ለየ
ፈተው፡	ወደደ፣ ተመኘ
ፈተው፡	ጐመጀ፣ ቋመጠ
ፈነው፡	ላከ፣ ሸኘ

በግእዝ የአገባብ ቃል

ው፡	ዋዊ፣ ፍቹ፣ ና፣ ም
----	--------------

ሣልስ ዘርና ነባር

ለባዊ፡	አስተዋይ ልብ አድራጊ
ለብሐዊ፡	ሸህለኛ
መርዓዊ፡	ሙሽራ
ቀነናዊ፡	ቀናተኛ
ነዓዊ፡	አዳኚ
ዐላዊ፡	ከዳተኛ፣ ሽፍታ
አረጋዊ፡	ሽማግሌ
አባዊ፡	አባይ ወንዝ
አብያታዊ፡	ቤተሰብእ
አዕላዊ፡	መጽሐፍ ወደ ሌላ ቋንቋ የሚተረጎም
ዕብራዊ፡	የዕብራውያን ወገን
አፎያዊ፡	እንዴት ያለ
ኬናዊ፡	ብልኻተኛ
ዜናዊ፡	ወሬ ነጋሪ

ደለዊ፡	የኮከብ ስም
ደብተራዊ፡	ድንኳን ሰፊ
ፀራዊ፡	ጸላት
ፈላስፆዊ፡	የሰው አገር ሰው

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ሐዋ፡	ከፊለ ስም
ነዋ፡	እነሆ
አንጼዋ፡	አይጥ
ጣዕዋ፡	እንበሳ
ጽዋ፡	ዋንጫ፣ ጽዋ
ፊዋ፡	ቡክቡካ

ኃምስ ዘርፍ ነባር

ሀላዊ፡	ኑሮ
ሀላዊ፡	መኖሪያ
ቅንጣዊ፡	ቁንጣን
አርዊ፡	እባብ

ሳድስ ዘርፍ ነባር

ሕጽው፡	ጀንደረባ
አበው፡	አባቶች
አው፡	ወይ፣ ወይም
አፈው፡	ሽቱ
ዕልው፡	ሽፍታ፣ አመፀኛ
እንለ እመሕያው፡	ሰው ባለ አእምሮ
ጽንጽው፡	ጥምዝ ጠማማ

ሳብዕ ዘርፍ ነባር

ሀልዎ፡	መኖር
ወ፡	ማስተዋል፣ ልብ ማድረግ

ተቃሕዎ:	ፍክክር
ተጓሕልዎ:	ሽሙጥ
አድልዎ:	ማድላት
ዘምዎ:	ማመንዘር

የዘ ነጠላ ግስ

ሐልዘዘ:	አፈራ
ሐመዘ:	መረዘ
ጎዝጎዝ:	ረግረግ ሽነ
መንዘዘ:	ተቅበዘበዘ
መዝመዘ:	አሸ
ምዕዘ:	ሸተተ
ረገዘ:	ወጋ፣ ተከለ
ርዘ:	ወለወለ
በለዘ:	ጸና
ተመረጉዘ:	ተመረኮዘ
ተከዘ፣ ተከፈዘ:	አዘነ
ነቅዘ:	ነቀዘ
ናዘዘ:	አጸናና
አጎዘ:	ጀመረ
አጎዘ:	ቈረጠ
አመንዘዘ:	አጠፋ፣ አስጨነቀ፣ መታ
አስተመንዘ:	አጫወተ
ዐረዘ:	አለበሰ
አንበዘ:	ባነነ
ዐንበዘ:	ቸኮለ፣ ተቅበዘበዘ
አውሐዘ:	አሳመረ፣ አስማማ
አውገዘ:	ለየ፣ ገዘተ
አዘዘ:	አዘዘ፣ ተናገረ፣ አጸና
አግዐዘ:	አርነት፣ አወጣ
አግዐዘ:	ነፃ አወጣ

ውሳኔ:	ፈሰሰ
ገነዘ:	ገነዘ
ግዕዝ:	ነጻ ወጣ
ግዕዝ:	ተከራከረ
ግዕዝ:	ተጓዘ

በግለሰብ የአገልግሎት ቃል

በዙ:	ስለ እንደ
እምነት:	እንደ፣ ከ
እንደ:	ሊ፣ላ፣ ስ፣ እየ፣ ቸልታ፣ እንዲህ
ዘ፣	የ፣ ያ፣ በ፣ ወደ፣ እየ

ሃልስ ዘርፍ ነባር

አግልግሎት:	ገዢ
---------	----

ራብስ ዘርፍ ነባር

መዓዛ:	ሽታ
ቤዛ:	መድኃኒት ዋጋ
ጠረጴዛ:	መንበር ሰደቃ

ኃምስ ዘርፍ ነባር

ማዕዘ:	መቸ
እምደዕዘ:	እንግዲህ ከእንግዲህ ወዲህ
ደዕዘ:	አሁን ዛሬ
ጊዘ:	ጊዜ

ሳድስ ዘርፍ ነባር

ሐዋዝ:	መልካም
ምሁዝ:	ትምህርት ተጫዋች
ምዑዝ:	ሽታው፣ ጥፍጥ
በሐዝ:	ጽኑ
ዐራዝ:	ልብስ

እርዝ፡	ዛፍ
ከመዝ፡	እንዲኸ
ውጉዝ፡	ልዩ
ገውዝ፡	የኮከብ ስም
ገውዝ፡	የኮከብ ዐይነት ፍሬ

የየ ነጠላ ግስ

ንለየ፡	አሰበ፣ አወጣ፣ አወረደ
ንለየ፡	ዘመረ፣ ዘፈነ
ሐመየ፡	አሰረ
ሐሰየ፡	አሸ
ንረየ፡	መረጠ
ሐከየ፡	ታከተ፣ ከፋ
ንገየ፡	ባጀ
ሐጸየ፡	አጨ
ላከየ፡	ተከራከረ
ላጸየ፡	ላጨ
ሌለየ፡	አየ
መስየ፡	መሸ
ሠረየ፡	መድኃኒት፣ አደረገ
ሰትየ፡	ጠጣ
ሠነየ፡	አማረ
ሳቀየ፡	መከራ አሳየ
ሴሰየ፡	መገበ
ረመየ፡	ወጋ
ረሰየ፡	አደረገ
ረወየ፡	ረካ
ርእየ፡	አየ
ቀነየ፡	ገዛ
ቃነየ፡	ቃኘ
በልየ፡	አረጀ
በከየ፡	አለቀሰ

ተሐመድ:	አማች ገነ
ተሐሠድ:	ደስ አለው
ተመነድ:	ተመኝ ጉመጀ
ተሰካተድ:	ተማማለ
ተረሰድ:	ተሸለመ
ተረአድ:	ተሰማራ
ተርእድ:	ታዩ
ተርእድ:	ተሰማራ
ተባረድ:	ተፈራረቀ፣ ተላለፈ
ተናሕሰድ:	ተዋረደ
ተዐበድ:	ኮራ
ተወነድ፣ ተዋነድ:	ተጫወተ
ተወፈድ:	ተቀበለ
ተጋነድ:	ተለማመጠ፣ አሰመረ
ተጋነድ:	አቈላመጠ፣ ለመነ
ተጋነድ:	በቀልምጫ ተናገረ
ተጋነድ:	ደስ አሰኝ ተገዛ
ተጋነድ:	ተመለሰ
ተጉናደድ:	ዘገዩ
ነጸድ:	ነጨ
ንሕድ:	ጉበኝ
አሌለድ:	ማለደ
አመክነድ:	አመካኝ
አሠነድ:	አሳመረ
አስተርአድ:	ታዩ
አስተዐረድ:	አስተካከለ
ዐረድ:	ተካከለ
ኦርአድ:	አሳዩ
አበድ:	እምቢ አለ
ዐብድ:	ከፍ ከፍ አለ
አወፈድ:	ሰጠ

ከረዮ:	ማለ
ከረዮ:	ነፋ
ዋነዮ:	ዋኘ
ዋከዮ:	በራ
ውዕዮ:	ተቃጠለ
ደወዮ:	ታመመ
ገነዮ:	ገዛ
ገነዮ:	አመሰግነ
ገነዮ:	አመነ
ገነዮ:	ለመነ
ጌገዮ:	በደለ
ጉጌዮ:	ዘገዮ
ጉዮ:	ሸሸ፣ ሮጠ
ጸለዮ:	ለመነ
ጸደዮ:	በለገ
ጸገዮ:	አበበ
ፈለዮ:	ለየ
ፈረዮ:	አፈራ
ፈደዮ:	ከፈለ
ፋጸዮ:	አፍዋጪ

በግእዝ የአገባብ ቃል

ሀዮ:	በዚያ፣ ከዚያ
ብዮ:	አለኝ፣በኔ
አልብዮ:	የለኝም
ዝዮ:	በዚኸ፣ ከዚኸ

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ነያ:	እነጋት
አስሐትያ:	ውርጭ
አርአያ:	አምሳል

እርአያ: አንደ
 እርዕያ: አብነት
 ኬንያ: ብልሃተኛ

ኃምስ ዘርና ነባር

ዬ፣ ዬ: ወዮ፣ ወዮ
 ዬ: ልቅሶ

ሳድስ ዘርና ነባር

ሐካይ: ሰነፍ ታካች፣ ሥራ
 ኅብረ መጽርይ: ጽጌ ረዳ
 ሊሉይ: ልዩ
 ላዕላይ: ላይኛ
 ልቡይ: የተሳሳተ የጠፋ
 ልቡይ: የተበላሸ
 መሰርይ: አስማተኛ
 መራከይ: መነጽር
 ሙዳየ፣ ማይ: ማድጋ፣ ፊቂን
 ሙዳይ: ሙዳይ
 ማይ: ውጋ
 ምስካይ: መጸጊያ
 ሠናይ: መልካም
 ሰይ: ወዮ
 ሲሳይ: ሲሳይ፣ ምማብ
 ራከይ: ራከይ
 ብሉይ: አሮጌ
 ነዳይ: ድጋ ችግረኛ ያጣ
 ንዋይ: እቃ ገንዘብ
 አይ: ምን፣ የት
 አዶናይ: ጌታ
 ዕቡይ: ትዕቢተኛ
 እኩይ: ክፉ

ወይ:	ወዮ
ውዑይ:	የተቃጠለ
ጌጋይ:	በደል
ፀሐይ:	ፀሐይ
ፀሐይ:	ንጉሥ
ጸደይ:	ዘመነ በልግ
የደ ነጠላ ግስ	
መረደ:	ገሠገሠ
ሰደደ:	አባረረ፣ አሳደደ
ሰገደ:	ሰገደ
ርዕደ:	ተንቀጠቀጠ
በዐደ:	ለየ
ተአንገደ:	እንግዳ ሽነ
ተካየደ:	ተማማለ
ተጸምደ:	አገለገለ ተጸመደ
ነደ:	ነደደ
ነገደ:	ኼደ
ንእደ:	አከበረ
ንዕደ:	አማረ
አስተበዐደ:	አለያየ
አስተናገደ:	እንግዳ ተቀበለ
አስተዋሐደ:	አሰማማ
አብደ:	ሰነፈ
ዐብደ:	ዐበደ
አንጉደጉደ:	አሰማ፣ አንጉደጉደ
አኬደ:	አበራየ፣ አኼደ
ዐውደ:	አዋድ፣ ነገረ
አውሀደ:	አሳነለ
አግሀደ:	ገለጠ
የደ:	ዞረ

ክብደ:	ከበደ፣ ጸና
ከየደ:	ረገጠ
ኬደ:	ቀማ
ክሀደ:	ካደ
ኩርኩደ:	አቀፈ
ወሰደ:	ወሰደ
ወረደ:	ወረደ
ውሀደ:	ጉደለ፣ አነሰ
ገመደ:	ቄረጠ
ፈረደ:	ፈረደ
ፈቀደ:	ፈቀደ፣ ቄጠረ
ፈቀደ:	ወደደ
ፈድፈደ:	በዛ

በግእዝ የአገባብ ቃል

ወእደ:	ዘንድ፣ ከ፣የ
ውእደ:	ዘንድ፣ ከ፣የ

ካዕብ ዘርና ነባር

አሐዱ:	አንድ
------	-----

ሳልስ ዘርና ነባር

ነጋዲ:	ነጋዴ
አዋዲ:	አዋጅ ነጋሪ
ዓዲ:	ዳግመኛ
ዓዲ:	ገና አሁን

ራብዕ ዘርና ነባር

ሠሌዳ:	ብራና
ሠሌዳ:	ልዝብ፣ ፀርብ
አነዳ:	ዳባ
እንግዳ:	እንግዳ

እንግዳ:	ደረት፣ ትክሻ
ከለሜዳ:	ቀይ ግምጃ
ጋዳ:	እጅ መንሻ
ፀዓዳ:	ነጭ
ሣድስ ዘርና ነባር	
ሐመድ:	አመድ
ልብስ ዓውድ:	ያደባባይ የሸማ አጥር
ልብስ አፀድ:	የሸማ አጥር
መረግድ:	የከበረ ድንጋይ አረንጓዴ
መከየድ:	ጫማ እግር
ሙራድ:	ቱልቁለት
ማዕቀድ:	መዋቅር
ማዕድ:	ማዕድ
ምክያድ:	የወይን መርገጫ
ሞገድ:	የባሕር አዝዋሪ ሞገድ
ረዓድ:	እንቅጥቅጥ
ነድ:	ነበልባል
ነገድ:	ወገን
ነጉድጓድ:	ነጉድጓድ
ዐምድ:	ዐምድ
ዐውድ:	ዐውድማ
ዐውድ:	ሸንጉ፣ አደባባይ
ዕብነ በረድ:	ዕብነ በረድ
እድ:	እጅ ከንድ
ከብድ:	ሆድ
ወልድ:	ልጅ
ዋሕድ:	አንድ
ዝናመ፣ ሞገድ:	ውሽንፍር፣ ወጨፎ
ድድ:	መሠረት
ጋይድ:	ባላንጋራ

ጉንድ: ግንድ ሥር
ፈቃድ: ፈቃድ ውድ

ሣብዕ ዘርና ነባር

ተዋሕዶ: መዋሐድ፣ «አንድነት»
ተዋርዶ: መዋረድ

የገ ነጠላ ግሥ

ጎደገ: ተወ፣ ጣለ
ጎደገ: ቀጸ
ጎደገ: ጸፈ
ሐገገ: ደነገገ
ሐገገ: ሕግ ሥርዓት አደረገ
መዘገ: ነጠቀ
ተዘወገ: ተመላለሰ
ነሰገ: ቈለፈ
ነትገ: ጉደለ
ነፈገ: ነፈገ
ዐርገ: ወጣ
አዕረገ: አሳረገ፣ አወጣ
ደነገገ: ደነገገ
ደግደገ: ማለደ፣ ነጋ
ፈለገ: አጎረፈ

ሣብዕ ዘርና ነባር

ዮጊ: ወይ አሁን እንግዲህ
ዮጊ: ዳግመኛ ያን ጊዜ
ዮጊ: እስኪ እንዲሆን

ራብዕ ዘርና ነባር

እንጋ: እንዴት ምንኛ
እንጋ: እስኪ፣ ወይ

አንጋ:	ይሆን አንኪያ
አንጋ:	በውኑ አለን
አንግልጋ:	ዱለት
ዜጋ:	ጥገኛ፣ ድጋ፣ ዜጋ
ጉጋ:	ጉንጫ
ጉጋ:	የሌት ወፍ

ሣድስ ዘርፍ ነባር

ሕግ:	ሥርዓት ሕግ
ኅዳግ:	ጫፍ
ኅዳግ:	ፍች፣ መለቀቅ
መንሰግ:	መቆለፊያ
መዓርግ:	ማዕረግ
ሰፍነግ:	ውሃ መጠጫ
አዕኑግ:	ጉትቻ
አድግ:	አሀያ
ወግ:	ወግ፣ ሥርዓት
ዘውግ:	ወገን መመሳሰል
ፈለግ:	ወንዝ

የጠ ነጠላ ግሥ

መሠጠ:	ነጠቀ
ሜጠ:	መለሰ
ሠለጠ:	ጨረሰ፣ ደረሰ
ሠለጠ:	ሠለጠነ
ሰጠጠ:	አምዋጪ፣ ፋቀ
ሢጠ:	ሸጠ
ሦጠ:	ገለበጠ
ሦጠ:	ጨመረ፣ ሰወጠ
ሶጠ:	አሰራጩ
ቀሰጠ:	ሰረቀ
ተመይጠ:	ተመለሰ

ተሠይጦ:	ተሸጦ
ወለጦ:	ለወጦ
ወሕጦ:	ዋጦ
ዘበጦ:	መታ
ፈለጦ:	ለየ
ዘንዘራጦ:	ዲያቆን

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ሱጣ:	ወሰከንቢያ
አንቦጣ:	ስልቦት፣ ቅጠል

ሣድስ ዘርፍ ነባር

ገዳጥ:	ጥቂት
ምስያጥ:	ገቢያ
ሢጥ:	ዋጋ ሽያጭ
ብአሌ ውስጥ:	ነፍስ
ተውላጥ:	ለውጥ
ነቀጥቃጥ:	መንቀጥቀጥ
ነቀጥጥ:	ነቀጥጥ
ነፍጥ:	ነፍጥ
ንዋየ ውስጥ:	ሆድ እቃ
ወልጥ:	ደዌ
ውስጥ:	ውስጥ

የጸ ነጠላ ግሥ

ሐረጽ:	ፈጨ
ሐነፀ:	ሠራ
ሐንፈጽ:	ነፋ
ሐወጸ:	ጉበኘ፣ አሻግሮ አየ
ሐፀ:	ጉደለ፣ አነሰ
ለመጸ:	ለምጽ አወጣ
መገ-ጸ:	ዘለፈ

ሞፀ:	ካሰ
ሠረፀ:	ወጣ
ሰርወጸ:	ሰነጠረ
ረገጸ:	ረገጠ
ሮፀ:	ሮጠ
ቀረጸ:	ሸለተ ቄረጠ
ቀብጸ:	አጣ፣ ረሳ
ቀብጸ:	ተስፋ ቄረጠ
ቀነጸ:	ዘለለ
ተቀብጸ:	ተናቀ፣ ተረሳ
ተበረፀ:	ተዘረዘረ
ተባለጸ:	አንጸባረቀ ተብለጩለጩ
ተባየጸ:	ባልንጀራ አደረገ
ተዐቅጸ:	አጉነበለ
አንፈርዓፀ:	በደስታ ዘለለ
ዐፀ:	ዱር ሆነ
ደምፀ:	ተሰማ
ደንገፀ:	ደነገጠ
ገሠጸ:	ተቈጣ ገሠጸ

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ኖዓ:	አሸዋ
ሞዓ:	ካሳ

ኃምስ ዘርፍ ነባር

ዕዪ:	ትል
ዓዪ:	ነቀዝ ብል

ሣድስ ዘርፍ ነባር

ሐሪጽ:	ዶቂት
ሐፅ:	ብረት
ሐፅ:	ፍላፃ

ለምጽ:	ለምጽ
ማህረጽ:	ወፍጮ
ሠርፅ:	ቡቃያ
ቀዳጽ ቀዳጽ:	ጭን
አንቀጽ:	ደጃፍ
ዐፅ:	ምድረ በዳ
ዕፅ:	በትር ጎመድ
ገጽ:	ፊት ግንባር

የፈ ነጠላ ግሥ

ሐሰፈ:	አሰፈ፣ ሄደ
ሐሰፈ:	ሞተ
ሐቀፈ:	አቀፈ
ሐደፈ:	አስተማረ
ሐደፈ:	አዳጎ
ሐደፈ:	ወለወለ
ሐደፈ:	አነፃ
ሐደፈ:	ቀዘፈ
ለከፈ:	ጎረሰ
ለከፈ:	ነካ ለከፈ
ለፈፈ:	ጸፈ
መንተፈ:	አባዘተ
ሰየፈ:	ቈረጠ
ሰፈፈ:	ሰፈፈ፣ ተንኳፈፈ
ሰፈፈ:	በዛ፣ ተረፈ፣ መላ
ቀሠፈ:	ገረፈ፣ መታ
ቀሠፈ:	ቀሠፈ
ተሳተፈ:	አንድ ሆነ
ተረፈ፣ ተርፈ:	ቀረ፣ ተረፈ
ተወከፈ:	ተቀበለ
ተዛለፈ:	ተከራከረ

ነቀፈ:	ነቀፈ
ነቀፈ:	ለየ
ነዘፈ:	አረገፈ፣ ዘነጠፈ
ነደፈ:	ነደፈ
ነጸፈ:	አነጠፈ
ነጸፈ:	ነጠፈ
ነፍነፈ:	አካፋ
አንገፈ:	አስጣለ
አዕረፈ:	አረፈ ሞተ
አውቀፈ:	አምባር ሠራ
አውከፈ:	አቋተ
ዘለፈ:	ለደበ፣ ዘለፈ
ጸሐፈ:	ጣፈ
ገለፈ:	ቀረጸ
ገለፈ:	ጣዖት ሠራ
ገደፈ:	ተወፈ ጣለ
ጸረፈ:	ለደበ
ፈልሰፈ:	ብልሃተኛ ሆነ

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ተሰፋ:	ተሰፋ አለኝታ መንፈስ ቅዱስ
ከሊፋ:	የእስላም ሹም ስም
ዘለፋ:	ለድብ፣ ዘለፋ
ፈላስፍ:	ብልህ

ኃምስ ዘርፍ ነባር

ለፌ ወለፌ:	ወዲህ ወዲያ
መልፌ መስፌ:	ወስፌ

ሣድስ ዘርፍ ነባር

ሐፍ:	ወዝ
ሐዳፍ:	መምህር

ሐዳፍ:	ቀዛፊ
መትከፍ:	ትክሻ
መንጸፍ:	ምልክት፣ ማቅ መታጠቂያ
መጽሐፍ:	መጽሐፍ፣ ሰው መምህር
መጽሐፍ:	ወግ ታሪክ፣ ነገር፣ ወሬ
መጽሐፍ፡፡	ዕውቀት፣ ሹመት
ምዕራፍ:	ማረፊያ
ሞጽፍ:	ወንጭፍ
ሰይፍ:	ሰይፍ፣ ንጉሥ
ረጉነፍ ርጉፍ	ጉዝጓዝ
አንፍ:	አፍንጫ
አፍ:	አፍ
አውቃፍ:	አምባር
አጽፍ:	ሸማ፣ ጋቢ
አጽፍ:	አጽፍ፣ መጉናጸፊያ
ያፍ:	ወፍ
ከንፍ:	ከንፍ
ጸያፍ:	ለምባዳ

ሣብዕ ዘርፍ ነባር

እፎ:	እንዴት፣ ምንኛ
እፎ:	ምን እረግ
እፎፎ:	እንዴት፣ እንዴት
እፎፎ: ምን፣ ምንኛ	

መጻሕፍተ ስምዕ / REFERENCES

ባዩ ይማም። ፲፱፻፹፯ ዓ.ም። የአማርኛ ሰዋሰው። አዲስ አበባ፣ ት.መ.ማ.ማ.ድ።
ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት። ፲፱፻፺፪። ሰዋሰው ግእዝ። አዲስ አበባ።
በንግድ ማተሚያ ድርጅት ታተመ።

ኪዳነ ወልድ ክፍሌ። ፲፱፻፵፰። መጽሐፈ ሰዋሰው ወግስ ወመዝገበ ታላት
ሐዲቱ። አዲስ አበባ። በአርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

Baldic, Chris . 1990. *The Concise Oxford Dictionary of Literary terms*. New York: Oxford University Press.

Campbell, Lyle. 1998. *Historical Linguistics: An Introduction*. E Ed-
inburgh: Edinburgh University Press.

Dillmann, August, 1907. *Ethiopic Grammar*. Trans. James A. Crich-
ton. London : Williams and Norgate.

Hendricks, G. Howard and William, D. Hendricks. 1991. *Living by
the book*. Chicago : Moody Press.

Sergew Hable Sillassie. 1972 . *Ancient and Medieval Ethiopian His-
tory to 1270*. Addis Ababa: United printers.

Shimelis Mazengia (2005). "The Genetic position of Gi'iz vis-a-vis
Tigrinya and Tigre," MA Thesis, A.A.U.

Taddesse Tammrat. 1972. *Church and State in Ethiopia 1270-1527*.
Oxford Clarendon press.

Trask, R.L. 1996. *Historical linguistics*. London: Arnold.

Uhlig, Siegbert. 1990. *Introduction to Ethiopian paleogra-
phy*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

ሥነ ጽሑፍ በሰው ልጅ ረጅም ታሪክ ውስጥ የሐሳብ መግለጫ ዘዴ ሆኖ የቆየ ነው። የዚህ በረከት ተቋሚ ከሆኑ ሀገሮች አንዱ ኢትዮጵያ፣ ቋንቋዋም ግእዝ ነው። ኢትዮጵያ የረጅም ዘመን የሥነ ጽሑፍ ታሪክ ያላት ሀገር ናት ከሚያስብሏት ዋነኛው የግእዝ ቋንቋ ነው። በጽሑፍ የቆየልንን ሥርዐተ አምልኮ፣ ታሪክና ባሕል በአብዛኛው ተጽፎ የሚገኘውም በዚሁ ቋንቋ ነው።

ትውልዱ እዚህን ሥርዓተ አምልኮ፣ ሀገራዊ ታሪኮችና ባህሎች ምንነት በጥልቀት ለመረዳት፣ እደባለሙያ ፋይዳ ያለው ጥናትና ምርምር ለማድረግ የተጻፉበትን ቋንቋ ማወቁ እጅግ ማለፊያ ነው።

ትንሣኤ ግእዝም ትውልዱን ከአንድ የትውልድ ምዕራፍ ወደ ሌላ ለማሻገር፣ ትውልዱ ከአባቶቹ ታሪክ፣ ትውፊት፣ ሥርዐተ አምልኮ፣ ፍልስፍና ጋር የሚቆራኝበት መሣሪያ ሆኖ ከማገልገሉም በላይ በመስኩ ጥናትና ምርምር ለሚያደርጉ ተመራማሪዎች፣ በግእዝ ቋንቋ የንግግር ክህሎታቸውን ለማሳደግ ለሚፈልጉ ለሀገር ውስጥም ሆነ ለውጪ ሀገር ሰዎች መማርያም ማስተማርያም ሆኖ የተዘጋጀ መጽሐፍ ነው። «ያነበበ ዕውቀትን ጠገበ» እንዲሉ ጥንታዊውን ዕውቀት የምንጠግብበትን የግዕዝ ቋንቋ በተጠናና በተደራጀ መልኩ ለማወቅ፣ ለማሳወቅ ትንሣኤ ግእዝን ያንብቡ።

ዲያቆን ታደሰ ወርቁ
የመጻሕፍት ዝግጅት ክፍል ሐላፊ

ሽፋን ዝግጅት ተሾመ ቸርነት

አድራሻ የሕትመት ስራ ጽ/ቤት
+251-11 419 7446/47

ዋጋ ብር 80.00